د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

مولانا نجم الدین آخند زاده
د « النجم » په هنداره کښې

د بنیاد الهام سلیم عابد نیشمان سویدن

لیکنه اوټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۳۹۶

Ketabton.com

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه:

امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوڅېړنه : **امين الدين « سعيدي – سعيد افغاني «**

تايپ او ديزاين: عزيز« سعيدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتيژيکو څېړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوريت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوريت سفارت، فرهنګي څانګه

نېټه: (د وري ۳۰) د 1396 لېږديز لمريز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړی: يو سل او ديارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څیړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعیدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدین اخند زاده

لـیکـنـه او ټولـونه:
امـیـن الـدیـن « سـعـیـدي- سعیدافغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څیړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

سـریـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتیژیکو څیړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې یو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شیخ ملا نجم الدین «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند لیک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدین اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مینه والو ته یې وړاندې کوم .

د النجم جریده، هغه قلمي جریده ده چې پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بیا مدیر وه ، تأسیس او خپره شوه او په دریمه ګڼه کې داسې ولیکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بیا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جریدې چې یواځنې اصل یې زمونږ په اختیار کې دی، او د را ټولولو، تهیه ، ترتیب او نشر کارونه یې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت داری دادی دا دنده بشپړه او تکمیله کړه، او په ډېرې مینې یې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د یادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو لیکوال او ملي شخصیت محترم پروفیسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څېړندوی حبیب الله «رفیع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د يادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » چې د اسلام مبارک دين او د سولې، ښه تفاهم او دخير او سلم لپاره يې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالى نه ورته د دايمي سعادت هيله کوم.

امين يا رب العالمين
امين الدين « سعيدي ـ سعيد افغاني »
د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه
د دسمبر مياشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – بروول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

گران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »

د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.

ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.

ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خيرُالكلامِ ما قَلَ و دَلَ .

ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسېدل، په مینه مننه!

د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.

د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.

ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروانباد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.

کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر مېنځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.

د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانه وي.

خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې . همداسې وشوو.

د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپانه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، مېنځ ته راغله . . . »

په دریېمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))

د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انګليسانو د استعمار په مقابل کې جنګيدلی دی، بيان کړم.))

دغسې بيا د النجم په نورو ګڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاګردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. يعنی د څيړنې کار د هغې پر ليکوالو ويشل شوی دی. چه د تکرار مخنيوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ويش او ميتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را ياده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد ګل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامين او د ننګرهار د يو شمير نورو پوهانو ليکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د يو څيړنيز کنفرانس په ترځ کښې واورول شوې او يوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننګرهار د ورځپاڼې مسئول مدير وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چليدو، کاميابيدو، تنظيم او د مضامينو او اشعارو په ايډيټ او تنقيح کښې ، د مدرسې د اداري ملګری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لياري ، په دې هيله د تاريخ حافظې ته وسپارلې چه ګوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هيله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله يم چه کتاب د لوستونکو ځانګړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کيدای شي چه په ځينو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدين آخونزاده مولوي ډاکټر سعيد افغاني د النجم په جريده کښې) رساله ليکلې او ترتيب کړې او تقريباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

ګرانه سعيدی!

ماته ستا درېيم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څېړنه ده. هغې سره زما نظريه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د ليکلو او چاپولو مبارکي هم وايم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زياتو علمي څېړنو او خپرونو بريالیتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتګار

کابل _ خير خانه مېنه _ درېيمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اګست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم» به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد که بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شمارهء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریدهء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسهء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامهء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه

د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې ځیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنۍ مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهٔ عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروابناد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروابناد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » څیړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي څیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« ځاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کاپل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوټولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروابناد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم یې په ساده روانه پښتو ټولنیز، فلسفي ، ادبي او علمي مسایل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنویر او د سیاسي او اجتماعي شعور د ویښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډیرې نورې دیني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډېره حده وچې دیني مدرسې وې او دنورو علومو تدریس ته لږ بر خه پکې ورکول کیدله، خو د اروانباد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » محتویات ښیې چې ده نجم المدارس ته یو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوددیني علومو تر څنګ یې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جریده یې پر راز راز موضوعاتو او مضامینو سپوللی وه .

ښاغلي امین الدین «سعیدی » (د ډاکتر «سعید افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جریدې اته ګڼې یې موندلې او اوس یې تا سو ته د النجم دتاریخي کلکیسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وایي چې د دې جریدې نورې ګڼې هم لیکل شوې او په قلم تکثیر شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جریدې څو ګڼې او نمونې بیا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته یې رابر سیره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بریا غواړم !

په درنښت
حبیب الله «رفیع »
دافغانستان دعلومو اکاډمۍ مشاور
۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدين آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعيد « سعيد افغاني » چه دهيواد دينى او ملى شخصيتونو له ژوندانه سره مينه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدين آخوندزاده صاحب دخيرونو تاداو په کال (۱۳۳۷ ليږديز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کيښود:

کله چې مولوي سعيد افغاني په کال (۱۳۳۷ لېږديز) دهغه مدرسې مدير او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددينې ، اجتماعي تربيتي د لوړ تيا لپاره اوه نيزه قلمي جريده په دوو مخونو کښې دلمړې ځل لپاره په نشراتو پيل وکړ.

ددې جريدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دميزان په ۳۰ مه نيټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.

مولوي داکتر سعيد افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمياشتې په (۲۱) نيټه خپره شوه ، داسې وليکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

د دغه عنوان لاندې غواړم چې د ملا نجم الدين اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او دانګليسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګيدلې، بيان کړم .

۱ـ د ده *اجمالي پيژندنه:*

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » «۱» د امير عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دې سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.

دی د بندې خانې نه په يو خاص تر تيب مخ په مشرقی وتيښتيده او هلته د مشرقي په سرحداتو کښې د مهمندو په سيمه په ژړوبی او چمرکند کښې اوسيده او د انګليسانو په مقابل کښې به جنګيده.

دي بيا دامير حبيب الله خان د پا چائې په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بيرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولايت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قريه کښې اوسيده.

ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډير د اسلام ددين اساسونه محکم کړل او هر خواته يې ريښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصيت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقيده حاکميت درلوده. دغه منلی شخصيت د همدغه امير حبيب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ يا ۱۳۲۱ هجری قمری » کال ؤ چه د اجل داعې ته ئی لبيک ووېلې.

په دی حساب دده د وفات تأريخ (قبر غازی) « ۱۳۲۰ » ليږديز لمريز کال دی .

د ده مزار او مقبره دهډې په قريه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هديره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقيدې ځاى دى «۲»
النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

۲ـ د ده تفصيلی پيژندنه :

دنجم الدين اخند زاده صاحب « رحمة الله عليه » د مفصل پيژندلو د پاره په کار ده چه په لانده ډول سره ئې وپيژنو :

۱ ـ د ده عمر او حيات او قواره
۲ـ د ده هويت قوم او نسب
۳ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصيل او علم
۵ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
۷ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
۸ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبين
۹ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثيرات

مګر ډير تأسف دى چه د داسې يو لوى شخصيت چه د ټول حيات ګذارشات او حر کات ئې نهايت متانت او سنجيدګي لري. هغومره چه ويل کيري او يا اورديل کيږي او يا ئې وينو په دغه اندازه د ده سوانح دليکلو دپاره چا کوښښ نه دى کړى. په دغه حقله زمونږ ګيله دده دمعقولو منسوبينو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهايت منلي تير شوي، زياته ده. يوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعيظو تذکرې، مګر نهايت ناقص ليدل کيږي او بس.

په هر صورت که اوس زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي اميد دى چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آينده د پاره به ګونډې دغـه آرزو د ده پـوه عقيدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسيده مطلب تکميل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه ليار کښې سعيه به د ده د عقيدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حيات او قواره :

زمونږ په لاس تحريري اسناد ډير کم دي. کوم تحريري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه يوازې د ده د فوت تأريخ ښې چه په (۱۳۲۰) او يا (۱۳۱۹) هجرى قمرى کال کښې فوت شوى، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو ميدلې.
مګر ؛ شفاهاً مو ډير او ريدلي چه آخندزاده صاحب عمر او يا کلو په حدود کښې اندازه کيدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ رياضيت او تقوى په وجه نحيف شوى ، حتى چه د ډير رياضيت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقيدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جګ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شين خال هـم درلوده او د ده دشين ښکلی خال شهرت زيات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثيره هيبت ناکه وه ، دورايه به په خلکو د ده رعب وليده مګر؛ په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حيات ټول په حرکت کښې تير شوی . معلو ميږی چه د ده په ضمير کښې يو داسی اور او تپش او حرکت موجود ؤ چه په يو ځای نشو پاتې کيدلی .
ده هر چيرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قايم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابين کښې ياد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډير خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانيت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دين په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۳ـ د ده هـويت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځايونه ئې :

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په مليت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نيکونه او پلرونه تير شوي «۳» .
دی بيا دتحصيل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار را روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای ديره شوی او تحصيل ئې کړای دی.
د تحصيل دپاره آفريدوته هم تللی. پيښور او صوات کښې هم اوسيدلی دی.
ده د تحصيل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختيار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وويلې د ځينې سياسي معاذيرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سيدلی او بيا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جږوبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تيره کړي او هلته په فقير آباد او نورو روداتو او شينوار کښې ګر ځيدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګيانو کښې هم د وعظ او تبليغ او يا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمي په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدخو په علاقه کښې اوسيدلی او شايد چه هلته به د کـوه دامـان په ځينو ځايو کښې ګرځيدلی وي، مګر ؛ د ده د حيات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه دري ميله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تير شوي دي. دی شايد په نورو ځايونو کښې هم ګر ځيدلې او يا اوسيدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوريدلي، نو ځکه دليکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصيل او علم :

مخکښې مو ووېل چه دی د تحصيل دپاره زيات ګرځيدلې او په ډيرو ځايونو کښې او سيدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډير پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسير ، او حديث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هيئت او رياضی ، او حکمت ، او ميرا ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ٧ » چهارشنه د ١٣٣٧ کال ، د قوس « ١٢ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصيل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، رښتيا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو ميری چه دی ښه عميق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډير علمي بحثونه کول ده به هميش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه يادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په بړو ځی يو هديره ده دهغی ځای خلک يو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تير شوی او ډير ښه مبارک شخص ئی خلک يادوی .

وائې ملا نجم الدين اخندزاده صاحب د ده زيارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پيښور او شايد نورو ځايويونو کښې هم تير شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده يو بله دوره شروع کيږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حيات کښې د قادری شريفی طريقه وکړه او په دغه طريقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسيده.

ده په صوات کښې ډير وظايف کړي او د صوات صاحب په نزد نهايت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زياتې قيصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهيږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهيز ګاران تير شوی ، عقيده لرو چه اوراد او وظايفي ئې ډير پوره تأثيرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقيصو رطب اويالس ياد کړو .

وائي ملا نجم الدين اخند زاده صاحب په څلور واړو طريقو کښې مأذون و « ۴» مګر ؛ ده به خلکو ته يوازی د قادری طريقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ٨» چهارشنبه د ١٣٣٧ کال ، د قوس « ١٩ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵ـ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـډی صاحب عـالم ؤ ، مګر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسړ تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله ګرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پیژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سړ زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مګر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پګړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپیژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنګ او قتل موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواب دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم، په دې خبره ښه پوهیده چه ځنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډیر تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستینو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ . چا داخیال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خیال ؤ .

څوک په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپین څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پیدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسیله نور خلک تهدید ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کـوم!! او داسې داسې خیال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقیقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

باید ووایم چې: نجم الدین آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هـم وه. د هغوی د خـدمتونو اندازه مونږ سر شته. امید دی چه د هغـوی د کارنامو تذکری باندې آینده تماس و نیسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدین اخندزاده صاحب دنوم په هکله لیکي:

« ما د سر محقق مولویۍ محمد اکبر معتمد شینواری څخه څو څو ځلی اوریدلی دي چه هغه به ماته ویل: چې ما د شینوار و صوفي صاحب نه اوریدلی دي چې: دهډۍ آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدیر) دی، مګر د علم ، رو حانیت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدین) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دین ستوری) کیږی. سعید افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وایي. آ. سعیدی

دشینوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډیرو غزاګانو کښې یې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدین) لیکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعید سعیدی مجددي علیه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زیږیدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یاڼیو په اګام کښې حق ته رسیدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوهٔ سالکان پیشوای پیر وجوان کاملم مرشد محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مـــی بینم
ګر ازاین دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بینم
شب چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
سنهٔ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چـونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم ګردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنهٔ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.
(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښر په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مگر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډیر نه در لودل.

(مأخذ: دننگر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه گڼه د١٣٣٩ دثور ٣١ نیټه)

(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په څلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلگونه مأذونان ئې درلودل.

آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:

مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.

دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.

محترم راز محمد دغبرگولي دمیاشتې په (٣ او ٤ نیټه) کال ١٣٣٩ لېږدیز - لمریز د ننگرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) گڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنیی ؤ او بیا د هغه ځای څنې راغی او دلته دننگرهار د روداتو په بړو کښې هستوگنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د ښتخاک حضرت صاحب:

دبُت خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننگر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ١٢٦٠ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ١٣٥٠ هجری قمری د ٩٠ کالو په عمر دمارسینگی په منطقه کشی وفات شوی) چې یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.

همدارنگه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر گران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف گرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنگه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنگر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.

(مورخین لیکی : دلنگر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحپ ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښېښ و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او رو حاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چې یو دهغې د نمونه ځخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلیې ایستلې او لوړې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښې دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هځول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په رښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په رېښتيا طلب ديار که
په ملوينو [1] کې به تل صفت ديار که
ذکر او فکر يې هميش وي له محبوبه
يو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه يون که په فکرت
ولی بويه چې کامل پيروي فرزنده
راه بلدوي کامل پير په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوگ کی به غلط نه شي هيڅکله
او که نه چې دغه پير نه وي ماذونه
داپير نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او يا مولاوي
که سيد، آخونزاده کارېې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فريب سره يې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابيان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منگول دی لګولې
دهډې پاک اسم يې مسمې په نجم الدين دی
کامل پير دی د هر چا په دا يقين دی

په کتاب کې دسلوک مقامونه، ذميمه افعال، حميده افعال، الله ته قُربَت، دمريد شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقيقت، دقلب رڼا او تياره، دپير د تلقين لومړی مقام، کامل پير، غوٍ او قطب، د توحيد علم ، ناقص پير او ناقص مريد، صادق مريد، صدق او اخلاص، دکامل پير ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پير دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې څو نمونې يې دادي :

رارسيږه دهډې پيره کامله
نن مې فکر نه چليري يم بيدله
نن مې فکر نه جليري يم په غم کې
تل بېږيږم دواړه سترګې مې په غم کې
تل ژړيږم دواړه سترگی مې په نم کې
بل ځای وايي:
دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شيطان شم په امان
همدراز وايي :

---

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهډې کامله پیره
دګناهو بار مې دروند دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او دانښیي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښیي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډیر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنگ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرگندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لوربنې څخه یې په ځانگړې توگه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونی وړاندې پیښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپیښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملگری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د څیړنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننگرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او گرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه څیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په ځواب کې دی.

د کتاب ځلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په ځواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلوېښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په ځواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوڅلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

یاددونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروانښاد نجم الدین آخونزاده څیړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

ګـرانـو لوستونکو :
خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:
زه دخپل پلار (۱) سره څو واری « هډې » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تـلـی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم خـتـم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنګه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.
دی ختم ته دمشرقی، ننګرهار حتی د سرحداتو ډیـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنګر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنګر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.
دی لنګر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد ګرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاګانې کړې دي.
دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جروبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انګلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ځرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای ځخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتگ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار ځخه ډاریرم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان ځخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ځرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو ځخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ځرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که ځوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور ځخه جداکول او خپل او دخپلوان ځخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بيلګه

درنو لوستونكو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب کې د نجم الدين آخـونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصيت او دينی عالم، ددی دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبــارک
چې غفلت ځينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قــدم پدغــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کــې قدم دی
دا اقـــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک
چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیي قواعد بدل شوي خو ما د امانت داري لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پریښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان ستراتیژیکو څیړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com بریښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

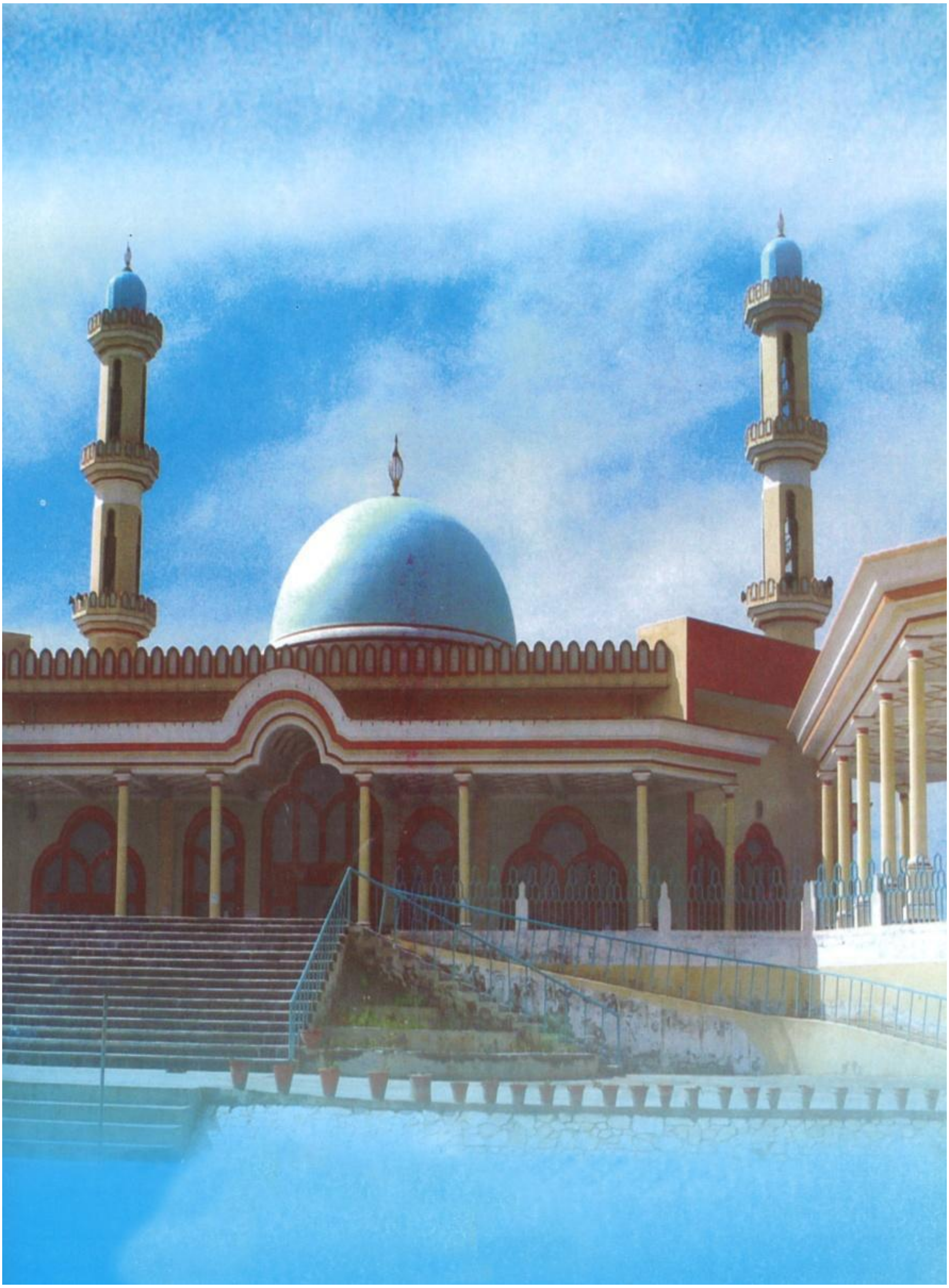

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

روه ورځنۍ پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر مرستیال «حضرت خان» دددولسم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې

پته «ننګرهار نجم المدارس

بې درخصتي دورځو هره چارشنبه نشریږی

«اخبار دمدرسی جریانات بښي او اجتماعی، دینی، تربیوی خبر دني کوی

«مسلمان»

پوره مسلمان هغه دی چه دژبې اودلاس د ضرره ئې مسلمان ساتلی وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام» «سعید افغانی»

دالله په نوم شروع ده چه رحمن اورحیم دی . دکامل صفت ور الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربی دجزاء اوحساب دورځې مالك دی نوځکه وایو چه یوازې تا له عبادت کوو اوتنها تا نه معاونت غواړو ترموږ ته سمه لیاروښیه دهغو خلکو لیار چه پرزدینه دی پری کړی نه دهغو لیار چه ستا دغضب لاندی راغلی او نه دهغو کسانو لیار چه بې لاری روان دی آمین

وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم اما بعد دخلکو خدمت تربیه او یوه ټول دی که خلك پوه شی هرڅه کیږی د پوهو اهم مسئولیت دادی چه په ژبه او قلم سره دخلکو دپوه کولو خدمت پرپوره پاك نیت ترسره کړی . دنجم المدارس مدرسه چه دمرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد ترځنګه ده مرحوم غازی اعلحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی . دغه مدرسه دده دصالح خوی اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښې دغه رشد ته رسیدلی چه دژبې او د قلم په ذریعه دخلکو خیراو فلاح دپاره خپله تبلیغي وظیفه سرته ورسوی . هودوطن په منابرو او مجالسو په اخبارونو او مجلو علی الخصوص دننګرهار په ورځپاڼه کښې دمدرسی دمنسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د «النجم» داخبار اراده سره دټولو مشکلاتو مینځ ته راغله داخبار په یوازې دمدرسی په ګڼ اشاتو اجتماعی ، اودینی، تربیوی ، مسائلو متعلق خبرونی کوی اوس به سم دستی په اوه ورځو کښې یوځل دچارشنبې په ورځ بې درخصتي ورځو قلمی څونسخې د مدرسی دپاره نشریږی امید دی چه آینده به دوسائلو د تکمیل په صورت دعامو خلکو داستفا دی نه هم صرفه اوددی تبلیغ دی مونږ به دغه کار کښې دامید وارئ هغه چا اندازه سره لرو څو مره چه مونږ نه دکار او خدمت اراده او ارزو لری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښې دمدرسی دعلماؤ له خوا دپاکستان دحکومت اوضاعو باندی چه په هغه ملك کښې ئې نظامی حکومت روان کړی دوزیرانو او مشرانو بندیانول اود خلکو په اختناقونو بحث دی تاسف اود خوړشینی اظهار وشو . داوضعیت ئې ددنیا داسلام اوباتوموجب دپاکستان دمسلمانو خلکو دپاره ئې دکوم بلځای په تحریك حادثه وبلله .

«سره میاشت»

مونږ خلکو ته دسری میاشتی دمؤسسی تقویه داسلامی لیاره بنونی په مطابق معرفی کوو امید لرو چه دنجم زیلودیاره به دغه مؤسسه دمعاونت لاس ورکړی

«دمعلم دورځي په متعلق»

په نجم المدارس کښې ډیوهنی د وزارت دغه اقدام ته ښه هرکلی وشو وویل شول چه دمعلم داهمیت اوقدردانۍ په وجه به دافغانستان دآینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال په نجم المدارس کښې نوی درسی پروګرام عملی شو ددغه پروګرام په مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین

« هیله » بناغلی « حضرتخان »

زه ددې اخبار په متعلق دقا درلوا ناذرت نه هیله لرم چه دخلکو او دجامعې دفایدې او دړنیې سعادت له پاره ئې وسیله وګرځوی موږ دمدرسې منسو بینو دپاره خومره چه دې پاڼې سره په زړونو کښې علاقه او محبت او دلچسپي لرو هغومره دخدمت توفیق هم غواړو . دلوستونکو شوق او ذوق دې ددوی دراستفادې موجب د نورو د پاره دې دښو لیار ښوونې اساس شي .

« ژبه او لاس » « سعید افغاني »

ژبه او لاس دژوند په ارخونو کښې ډیره پام لرنې دړه د ژبې او لاس محرک باید اداره شي دکار او خبرو ښه او بد ترخه او خواږه اکثر په ژبې او لاس اجراء کیږي .

« پښتون قام » « پاچاخان »

پښتون قام ښه قام دی یا د رچه زما قام دی ځکه ما تر ښه ښکاری دد نیا دخوا دنو مقابله ډیره ښه کولی شي هرراز سختیو ته ودریږي موټر پټک ماشین او غیر هر مصیبت ئې انګلیزي خویره پیسو ته نه شي ټینګیدی

« تقدیر » مولوی عبدالمجید « محمیدی » مدرس

تقدیر لوی مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کانې خفګانونه له منځه باسی . تقدیر خلک دمایوسۍ نه خلاصوی د اطمینان او امید وری ساحې ته ئې راباسي که سړی ډیر ثروت او غناً خاوند شي د تقدیر په تصور د کبر او غرورنه په خنګیږي او که بیا ډیر و تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شي بې صبرۍ جزعه او فزعه نه کوی او د تقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی . آدم علیه السلام باندې موسی علیه السلام تنقید وکړو چه ته هغه آدم ئې چه دستا په ګناه سره ستا ټوله اولاده له جنته راووته آدم علیه السلام د هغه په ځواب کښې وویل چه ایا تورات زما د پیدا ایښت نه څو کاله د مخه پید او ؟ هغه ورته وفرمائیل چه څلویښت کاله بیائې وویل چه تورات کښې دا سې نه دي لیکل شوی چه آدم به دا سې کار کوی ؟ موسیٰ علیه السلام وفرمائیل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار د تقدیر حکمت ؤ موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو .

« د تقدیر ګناه نه ده » « سعید افغاني »

تقدیر د قدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار ارکړی عقل او فکر او اعضاً لرو وسایل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دا نو د تقدیر ګناه نه ده

« کار او کسب د اسلام په نګاه » مولوی احمدګل « مدرس »

« د نبوی حدیث نه »

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شیچه تاسو خوری هغه شي دی چه ستاسو د کار او عمل محصول وی که د حضرت مصطفی « ص » ژوندانه ته ځیر شو او دسیرو او احادیثو کتابونه مطالعه کړو دده علاقه مندی د کار او کسب سره پوره واضح کیږي د محمد « ص » او صحابه ؤ تجارتونه د تاریخ

۴ مخ په پاڼو کښې ثبت دی د مصطفی « ص » دلویو عادتو او خصوصیاتو نه دا ؤ چه اکثره به ئې خپل کارونه په خپله کول په کور کښې هم ځینې د کور کارونه په خپله انجامول . هر قسم د کار چه وو په مخ کیده ئې د کوم عیب او عار نه ئې ترسره کوه . ده د ضرورت په وخت کښې د مسافرینو د کور کارونه هم انجامول . هغه چه مشاغل ئې کم وی کولی شي چه د نورو کارونه وکړي مګر حضرت سید الابرار په دا سې حال کښې چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف ؤ دده نه دا سې وضعیت د کار او د خلکو سره د کمال علاقه مندی ښه بیلګه کیږي

« توکل » مولوی عبدالشافی « مدرس »

چه په کار او عمل اقدام وشي بیا د نتیجې او ثمرې توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شو ته ناست یو او دا یو توکل په خدای توکل د کار او فعالیت نه وروسته ځیږي دی که د تدبیر او مشورې نه کار او خستل شي او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شي کار کیږي او که فرضاً ناکام شي مسئولیت ئې ساقطیږي خدای پاک د مشورې نه وروسته د کار د عزم په صورت د فتوکل علی الله امر کړی .

« اعلان »

که څوک په شرعی مسائلو کښې د مدرسې نه پوښتنه وکړي که د دفعې او د جرحې په مقصد نه وي مدرسه به د نجم المدارس د علماؤ په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب ورکړي .

« دې اخبار د پاره »

دې اخبار ته باید ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شي .

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښي
پسته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنی پاڼه
لیکن (دوهمه) خو هره
چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسې جریانات نیسي او
اجتماعي، دیني، تربیوي خبرونه کوي
«موږ» «سعید افغانی»
موږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون ی
او مسلمانان او وطن د خپل قام د حقیقي او بهبود لپاره

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمي کال» (د مدرسې په انجمن کښي اوریدل شوي) «سعید افغانی»

که خدای کول سبز کال د مدرسې د خدمت د پاره زما خیال دا دی ۱ که د مدرسې تعمیر دلیلیو نه تر درسونو لوری لوړ شي
د تړل شي ۲ که د کتابخانې نه د استفادې د پاره او د اخبارو او جرائدو نه په همدغه کتابخانه کښي کوم تنظیم جوړ د ماز دیګر له خوانه
د تفریح په ډول مطالعه په همدغه کتابخانه کښي وشي بیلا به ټول اوکه په همدغه کتابخانه کښي را ټول هم د استفادې
د پاره وي بنه ده ۳ که دیو مختصر علمي اخبار په هفته کښي یو ځل خپرولو ترتیب شي او ددې د پاره په هره میاشت کښي
افتخاري مدیر او ددې اعضا تعیین شي بنه به وي ۴ که زموږ په لاس کښي یو څه پیسې را شي تر څو ځینې اصلاحي او
تنظیمي کارونو د پرمختګ د پاره صرف شي که د انجمن تنظیم د میلمنو د ګټې او تنګ او د اسې نور ضروري مصارف چه
په بودجه کښي ورسره مساعدت نه لري ۵ په سبز کال کښي موږ سره دا خیال هم دی که دیو کوم حرفت او صنعت کار چه
د مدرسې سره مناسب وي آلات او اسباب پیدا
او کار شروع شي ۶ موږ غواړو چه په سبز کال کښي د
مدرسې د طلابو د حوائجو د تکمیل د پاره چه له یوې خوانه
ددوی د اختلاف د شیانو نه ګټه په لاس راشي او
له بلې خوانه ددوی مشکلات هم په نظر کښي ونیول
شي د یو د کان سرپرښته ضروري ده د ا د کان به اوس
په محل ودی پانګې سره د یو بخی لوی کار به شروع
کړو تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسې
په ګټه تمام شي مقصد دا چه دا د کان آینده د مدرسې د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقوي
د پاره اساس او د مدرسې د پرمختګ د پاره ممد د طالبانو د مشکلاتو د حل د پاره به هم په کښي خیال وي
۷ ددوهم ټولګي محصلین دې هر کال د مدرسې د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوي کو ښېښه د د کړي چه
د مدرسې د بنه والي د پاره د مځکښي کال نه زیات
عمومي توجه پیدا لوی نهضت شروع په آخر د کال
کښي د خپلو کارونو راپور کلني ټولني ته وړاندي
کړي د ا کار د اسې صورت لري چه اول تر اوله ددوهم
ټولګي اعضاؤ تربیه اخوت، همدردي، حوصله
سینه ګډاره عملي کړي او بیا د مدرسې د اصولو تعمیل
تقوی، خپلو اوضاع ته بنه تغییر، پاکي،
اتفاق، د دنیا د اوضاع ته باخبر تیا، دوهم

«خبرونه»

«د مدرسې د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ و چه په نجم المدارس کښي د مدرسې د اوضاع
په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستلو
افتتاح کړو په دغه مجلس کښي مولوی عبد الشافي مولوی عبد المجید
مولوی محمد شریف د مدرسې مدرسینو او مولوی محمد ایاز د مدرسې منتظم
همدا رنګه ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق، «آصف»
ملا محمد ابراهیم، ملا شمس الاسلام سید محي الدین «علوی»
صدیق الله کرکی» ملا شاه جهان د مدرسې شاګردانو وینا وی
او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښي
«سعید افغانی» د مدارسې مدیر د استاذانو او شاګردانو د او
ضاعونه د رضائیت اظهار او وی ویلی که څه هم زه د مدرسې
په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر خو مره چه زموږ د پاره په کار ده
خصوصاً باید په دغه آساس قوی قدمونه پورته شي مجلس د وطن
د آرامی او ترقي په دعا خاتمه وموند ه.

«بخښش او تحسین»

په دې لمړ د عقرب د معلم د ورځې په مناسبت په جلال کوټ کښي یو لوی
مجلس جوړ شوی و په دغه ټولنه کښي د نجم المدارس مدرسیان او
منسوبین هم حاضر و د مجلس په آخر کښي ځینې د مکاتبو معلمینو ت
او مولوی احمد ګل د مدرسې مدرس ته د یوې میاشتې معاش مکافات
او مولوی محمد شریف او مولوی عبد المجید او مولوی عبد الشافي
او مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسین

«د داول مخ پاتې»

جنبش د اخبارونو جرائد وسره علاقه او شه بې زیات مضمون نیکل او د اسې لوزضروري مسائلو ته فکر او توصیه وکړي که د دولسم ټولګي اعضا په وار سره دوه دوه ورځي وروسته د حاضري په وخت کښې لو څو مختصري جملې د اصلاح په چول لوزو شاګرد انو ته په لاندي شی الطوسره بیان کړي بله به په لوی لـ د پاکی او نظافت د لواقصو مخ نیوی د مناسبو اوملي جاموس ښته ۲ پهٔ صنوفو کښې لوتی بلـ سبه اخلاق ګذاره ۳ د درسود اهتمام دپاره غور ۴ دلیلیو د تنظیم او ترتیب سرهٔ تنه او توصیه ۵ د دوو د ځو په ظرف کښې چه کوم نا وړه حرکات د متعلمینو له خوا حس شوي وي مجمل په کنائي طرز سره یوه کول او توصیه ۶ د حاضري دپاره حضوري وصایا وي ۷ د مدرسي د پیشرفت دپاره د ټولو شاګړي دالو د تقریت په وسعي سره توجه ۸ اخبار شوق ۹ د ملوځ او جماعت، تقوی او پرهیزګاري اهتمام ۱۰ د کار او عمل دپاره په خپل وخت کښې توجه ۱۱ د مدرسي د تعمیر د آبادۍ دپاره د خپلو لاسو لو د قوة نه هم کار اخیستل.

زما د دغه مطلب د سمز کال دپاره یقین لـړم چه یوازي زه په خپله ترسره کول نه شم که زمونږ د مدرسې د منسوبینو له خوا مساعدت وي اصیل دی چه مدرسه به د دغه افکارو په تعمیل د عقې امید واری سره نتیجه کړي د اهم بایلو وایم چه زه د مدرسې د سلطې د لوړې والی او د اسلام د دین د خدمت دپاره لوز مسئولیتونه او وظائف هم لرم. اسید کوم چه د دغه مطالبو تې سره کومو دپاره زمونږ د پې وخت اخصار ضروري د پاڼه ګڼل شي بایه.

«اعلان»

که څوک په شرعي مسایلو کښې د مدرسې نه یو ښتنه وکړي که د دغې او چهچا په متصل لوزي مدرسه به د نجم المدارس د علماؤ په ذریعه سم د خپلو مقرراتو سره جواب ورولی.

«دی اخبار د پاره»

دی اخبار ته بایډ چی مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شي.

«د وخت اهمیت» مولوی شمس الرحمن «مدرس»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت خاصه او جلا قدار او اهمیت لري او هر کار د خپل مخصوص وخت پوري موقوف وي. په ځواني کښې تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وي په زوړ والي کښې بیا بل ډګه حال جد افکار او سنجش وي. د روغتیا مرتبې او وخت ته د ناروغتیا مرتبه او وخت تشې رسیدلی د مالداري او هستي وخت باید قدر وکړو د غم پیسو ډځولو غمه وخونړوا او داځکه چه د غه مرتبې ته د فقر او ناتواني مرتبه تشې رسیدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر ددي لو لو څو لانو او تید لانوسره اخته دی د انسان عمر او ژوندون دومره ډوب نه ترځواني بیل بیل مناسبات لري د انسان د عمر نه چه لمحه یا ثانیه تیریږي هغو سره د انسان د خود عمر منا کمیږي نو باید هر انسان خپل عزیز عمر لاو بالی و نه شمیري د بیلې بیلې زمانې خپلې څخه استفاده وکړي لکه چه رسول «ص» پوصحابي ته فرمایلي دي غنیمت وګڼه پنځه شیان نه پنځو د منځو څخه ځواني خپله مخوا د زوړ والي نه د روغتیا خپله مخوا د ناروغتیا مرینت او توانائي خپله مخوا د فقر او ناتوانۍ نه فراغت خپل مخوا د مشغولتیا نه ژوندون خپل مخوا د مرګ نه.

«وطن» «آسف» «دولسم ټولګي زده کوونکی»

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر څه نه زیاته ده د امینه د اسې څیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم تری ځان نه شي خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکې شریفې څخه هجرت کولو نو د ګټ په وخت کښې ئې لـ د یه سوزه څخه مکې معظمې ته د اسې خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل له لاسه ټوی وتلی نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه وای جلا شوی. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو جز شمیرلی شي لو ټیا پدې اساس مونږ باید د دیته ډیر متوجه شو چه د خپل ګران هیواد په آبادۍ کښې زیار او زحمت وباسو که څوک غواړي چه د وطن د ترقۍ دپاره چوده تیاري او چاري وسنجوي باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره ښه رویه وښیسي که مونږ غواړو چه مملکت مو په مترقي ممالکو کښې وشمیرلی شي باید چه په ګډه سره د وطن د خیر دپاره ملاوی وتړو او ذا ذاده اخلاقو څخه ځان او لوزو ته د نجات وسایل برابر کړو او په نیستی او بیوزلی کښې د دوه او ورولی او وحدت لاسو ته ورکړو په دې وخت کښې نیې وي کوم چه د مونږ ګران هیواد به د ټولو کامیابیو مرکز وګرځي.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله ÷

ای ګرانو نیکوالانو ÷ ای د مینې ښتګانو ÷ ای د خاوري خادمانو ÷ ای با فیضه ادیبانو ÷ چه له خاوري قربانیږي ÷ مال او سر ځني تیریږي ÷ د علم مخ ته ورته ټیږي ÷ خپلو وسیو کښې لغمیږي ÷ غیرت منو افغانانو ÷ د غه لوی خوب اخبار ÷ په النجم دی یادګار ÷ مضامین ئې مزه دار ÷ که دی لاس که اشعار ÷ مبارک دوی پو هانو د اخبار به لوي خدمت کړي ÷ خیر خواهي به د ملت کړي ÷ او از ونه به اوچت کړي خلک به پوره له غفلت کړي ÷ ښه د ښایر دي محبانو ÷ په کښې ښته پند او حکمت درس د دین او دیانت ÷ احیاء روح کښې تقویت ÷ ښه خبرات او لوی نهضت فدا یانو صادقانو ÷ که څه هم بنې جیدیدې ښته ÷ ښه دفکر منطري ښته ÷ ډیری نیاتي نه دوه دري ښته ÷ خارجي او هم دی ښته ÷ تل ئې ګوروای پو هانو ÷ علوی رښتیا هم ... اده مخ پا ښه ښه د زیاده ... فضلا و مدرس محمد زاده ÷ د محوي لو ښه ... زاده ÷
... ښتیا ... خوری ...

چلوونکی ❀ سعید افغانی ❀ د نجم المدارس مدیر

مرستیال ❀ حضرت خان ❀ د ولسم ټولګي شاګرد

اداره ❀ په هډه کښې

پته ❀ ننګرهار نجم المدارس ❀

النجم

اوه ورځنۍ | پاڼه

پې درځنۍ دوه څو هره چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسې جریانات نشر او اجتماعي، دیني، تربیوي، خیروني کوي

❀ ژوند ❀ «سعید افغاني»

ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه حاصل کړي چې ځان او دجهان په فکر یې پاک عشق حرکت او جنبش ورنوي

ګڼه —۳— چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب —۱۴— —۱— کال

❀ امیدواري ❀

«هیم کاکړ»

موږ د دغه اخبار ته نهایت خوش بین یو او دا ځکه چې د علماؤ په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هر ډول جنبې لري خوله او قلم دوی دي لپاره چې د نجم المدارس ملا ټول علماؤ د قلمي تبلیغ لپاره هم تقویه او تربیه شي دا النجم د اخبار کار شروع شوی ګمان کوم دا اخبار که څه هم اوس د مدرسې د مدرسینو او متعلمینو لپاره خیرېږي لاکن د وسائلو او شرائطو د پوره کیدو په اثر کیدای شي چې د مدرسې د دغو عام اخبار او د خلکو د دیني خدمت په لیار کښې یو مؤثر قدم شي او هر ځای ته ورسېږي دا النجم د لید ونه معلومیږي چې د النجم اخبار دیني تربیوي اجتماعي شیان خپروي او د مدرسې جریانات او پرځ تنګ باندې لنډ اندازې او د علماؤ او د خلکو په افکارو کښې دیو والی او همکاري لپاره کار کوي څو ټول په یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود د لپاره کار وکړي هدا رنګه معلومیږي چې دا النجم اخبار غواړي چې خپل علمي مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړي او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لرې کړي او د اسلامي دین په اصلي اساس او شمه لیار کوم چې د هر چا د خیر لحاظ په کښې وي خلک روان کړي نو په دې ملحوظ دا اخبار د یو مبارک اخبار او یو عالي مطلب او هدف لري نو موږ باید هر څوک دې اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ ئې وساتي ❀ خدایه ❀

د پښتون د کامیابي لپاره خدایه

د پښتون د نیک نامي لپاره خدایه

دا النجم ښه او چت او ښه بالا کړې

د پښتون ملت د ګټې لپاره خدایه

چې ټول کړي پښتانه په یوه لیاره

خپل منځو کښې همکارۍ لپاره خدایه

دا النجم واسطه او ذریعه کړې

د پښتون د غمخوارۍ لپاره خدایه

دا النجم لکه نجم ښه رڼا کړې

د هیم د دې زړه لپاره خدایه

❀ زړه ❀

«حمید افغاني»

په بدن کښې د غوښې یوه ټوټه ده چې صالحه شي ټول بدن ښه کیږي او که فاسده شي نو ټول بدن فاسد کیږي باخبرا وسئ چې دغه ټوټه زړه دی ❀ حدیث شریف ❀

زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندې ریاست لري د زړه اصلاح په علم سره اخلي او د علم اندازه په عمل کښې معلومیږي هغه عمل په کار دی چې د خیر او بهبود اندازه وسره د خدای ﷻ د رضا موجب د ځان او د خلکو په درد وخوري تقوی او پرهیزګاري د زړه کار دی ښه ګڼ اره ښه سلوک هم د زړه اثر دی او عزم غواړي د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه هغه زړه کوي چې د انسانیت په رڼا روښانه وي د زړه ځان ژوند روښانوي نو نیت پیدا کوي او پوهه مینځ ته راوړي ❀

❀ پوهه ❀

هغه خلک پوهیږي چې د ځان او د بل د خپل او پردي په پېژندلو او پالنه کښې خطا نشي هغه قوم حتماً په وطن کې چې د ژوند په اصل د پوهلوی او واره په ګام د خپل اساسي هدف تعقیب وکړي هغه ملت د ژوند حق لري چې د دوی ذهني انکشاف د اینده او مستقبل په سنجولو کښې د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا روان وي داسې نه چې کور کورانه تقلید او هر څه ته په سطحي نګاه کتل وي هغه علم په درد خوري چې د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسې نه چې چټي خوشې تېریدل او ځان ښودل وي هغه کار ته باید اقدام وشي چې د بوالهوسۍ نه بهر ځان او د خلکو د زیان نه خالي د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې ومني هغه پوهان باید د خلکو مقدرات وسنجوي چې د خلکو د ذهني استعداد اندازه ګټلی شي هغه وخت باید خبره وشي چې تاثیر وبښي د خلکو سره باید هغه وضعیت ونیول شي چې په یو قرار ئې تر آخره وچلوي هغه خلکو ته باید موقع ورکړي شي چې د علم او پوهې په مساوي ډول او وجدان خاوندان هم وي د هغه شخص باید قدر وشي چې خپل خیال او تش د جامعې په خیال او شان کښې ګوري هغه ډاکټر او فیلسوف دی چې د قوم په درد پوه د محیط د اوضاعو په مناسب د د اصلاحاتو چاره وکړي شي د قوم او د وطن بنیادي خیالونه لوړه اقتصاد او صحت دي نو په دې ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چې په دغه دواړو شقونو کښې د کار خلک په کار اچوي

«سعید افغاني»

(c) ketabton.com: The Digital Library

«محبت» — حضرت خان

محبت یوه د زړه پورې خوږه کلمه ده چې هغې ته د
لوچا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه رښتیا
او علاقه لرل دي د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه څوک
هدف او مطلوب ته رسیدای شي چې د خپل هدف
په لیار کښې په محبت سره قدم ونه پورته کوي هر
چا ته چې په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سنه انجامیږي هو د ننه په کور
کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام دپاره
ښایسته ګټه شوی او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریې
تیې د نیک نامی او ښېګڼې لوی وسیله
ګرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختګ
د محبت له پلوه حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یووالي هم د محبت څخه زیږیږي ته او انسانا
ت نیښۍ لري ئې دا چې محبت سره هر څه کیدای
شي او د هر څه لپاره یو اغیز عامل او قوي
محرک محبت دی د لیکنیا محبت یو قوي محرک دی
مګر دومره لازم دي چې د محبت مناسب ځایونه
وپېژنو او په دغه اساس د محبت قدم پورته کړو

معاونت — «سلطان عزیز»

وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شدید العقاب — قرآن کریم
د انسان د ژوندانه لویو او ډیرو ژوند ون موضوع دی
یوه مهمه او بارزه مسئله ده لوی دی ضروري مسئلې
د حل دپاره الله (ج) حکیم حقیقي د مخکښې آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړي او ارشاد ئې فرمایلي چې
مطلب ئې دا دی د ښو کارونو په کولو او د بدو کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کارې
کوي په ګناه کولو او تجاوز باندې یو تر بله مرسته
او معاونت مه کوي خدای پاک خپل داهدایت
سره تقویه کوي او وائي چې ډیر دی د الله (ج)
څخه او داځکه چې یقینا الله پاک د ډیر سخت
دی د عذاب له پلوه) یعنې بدي مندونو هدایت
د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندې عمل
وکړو بیښائي مونږ د دائمي سعادت دپاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چې ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چې دا مشترک او د هر یو ځانته پیتی هم
تر لو مطلوب منزل پورې ورسیږو.

اعلان

که څوک په مشرقي مسایلو کښې د مدرسې
نه یو مشتنه وکړي که د دفعې اود چې
په مقصد نه دي مدرسه په د نجم العلماء
رس د علما او په ذریعه سم د خپلو مقصد
رانو سره ځواب ورکوي

«حصیله»

مونږ غواړو چې د نجم الدین اخند زاده
صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله
څه ولیکو که چا ته د ده د ژوند
اند د حالاتو او د ده د غزاګانو
او د ده د مازونا نو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چې په دغه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړي

د اخبار دپاره

د اخبار دپاره باید ډیر مختصر
مګر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

همکاري

«د حمدالله د ره نوري»

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د مخکښې بیولو او د ټولو نیکمرغیو د پوره کولو لپاره همکارۍ او یو تر بله هرستې او لاس ورکولو لپاره
په هر وخت کښې ضرورت حس کوي هو د تاریخ خیرنو له مخې څرګنده شوی ده کوم محیط او جامعه کښې چې د همکارۍ روح قوي
شوی او د دي په مذاق خلکو کار کړی معنوي د ترقۍ په لیار کښې ډیر قوي قوي ګامونه اوچت کړي او په الارو مند اند طور سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلي دي بالمقابل له دې بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتې طبقات د فنا خوا ته دوان د فلاکتونو بې پا
یانه دریاب کښې غرق د فلاح او نجات ژواو ګل ور څخه ورک شوی دی له هغې اصله اسلامي قوانینو د لفظي همکارۍ
ته پوره توجه او پام لرنه کړې ده او د همکارۍ د خیال ساتلو په باره کښې ئې سپینه اکیدي اشارات صادر کړي دي رښتیا ده چې ځان
له یو سړي او یا یو ازې په ټولو اړامو نو کارونه هیڅکله نه ترسره کیږي ځکه چې د انسان حیاتي درې د حیات ډیر شفقو توته احتیا
جات لري او هر شي ضرور صحیح کار کولنکي غواړي چې دا ټول بیا په کړه سره د همکارۍ د لیارې نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په
موفقانه صورت سره ځانونه ور سوی انسان د اسبابو په عالم کښې زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دي هیڅکله نشي
کولی چې ټول شیان خود سره پې د کوم اسبابو او شرایطو څخه مفت پلاس راوړي بلکه د ده دپاره د هر څه نه مخکښې د هر شي د منا
شیوا او مصادرو پلټنه ضروري ده د همکارۍ دپاره دا د ده شیان ډیر اهم او ضروري دي ۱ د مطلب یووالي ۲ یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چې یو تر بله په خبرو ځان سره یوه کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د لښتي موجوده حالت ا
ته ئې نظر واچوو مونږ مجبور یو چې د همکارۍ دپاره پوره اهتمام وکړو ځکه چې قوم ملت او حکومت کامیابي او کامیابي د همکارۍ نه موږ ته
نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «محمد نواز خان» د دولسم ټولګی شاګرد

بی درخصتی د ورځو هره چارشنبه نشریږی

اداره په هډه کښی

پته «ننګرهار نجم المدارس»

د اخبار د مدرسی جریانات نشیی او اجتماعی دینی، تربیوی خبرونی کوی

« بیداری » سعید افغانی

خوبونه چه غواړی بیدا مت وکړی خوبونه باید پوره بیدار او سوی پلار او ورور او بیدار وی.

کڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

« مصلح او مجاهد »

سعید افغانی

ددغه عنوان لاندی غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښی زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښی په کلکه جنګیدلی بیان کړم.

« دده اجمالی پیژندنه »

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبد الرحمن د پاچاهی په وخت کښی یو دلوی اعتبار خاوند و. دغه شاه دی سره دما ذونافو د کابل په ښار کښی بندی کړو. دی د بندی خانی نه په یو خاص ترتیب مخ په مشرقی و تښتیده او هلته د مهمندو مشرقی په سرحد کښی د مهمندو په سیمه به ژوندی او چه کند کښی اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښی به جنګیده. دی بیا د امیر حبیب الله خان د پاچاهی په وخت کښی دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغی او د ننګرهار په ولایت کښی د جلال کوټ نه مخ په جنوب دهډی په قریه کښی اوسیده. ده دهمدغه پاچا په عمر کښی د یو د اسلام د دین اساسونه محکم کړل او هری خوا ته ئی ډیر شی او بلی خوری شوی او دی د درسی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښی ده د خلکو په عقید او حاکمیت درلوده دغه ملی شخصیت دهمدغه امیر حبیب الله په وخت کښی ۱۳۱۹/۱۳۲۰ هجری قمری کال د وجه د اجل داعی ته لبیک وویلی.

په دی حساب دده د وفات تاریخ (قبر غازی ۱۳۲۰) دی. دده مزار او مقابره دهډی په قریه کښی دی او د اعلی حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بنسر جوړ شوی ده. ده هډیره د ټول مشرقی او مرحوم یکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدی ځای دی.

« پوښتنه »

اداره

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی ؟؟؟

یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) « ځواب »

سعید افغانی

د مدرسی د پاره د همکاری خیال ضروری دی تر څو علما د کار خلک خیرخوا او مفید و پیژنی.

(۲) « ځواب »

محمد نواز ددار الحفاظ مدرس

د مدرسی د پیشرفت د پاره هرڅه نه مخکښی تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیزګاری سره پیشرفت کړی دی.

(۳) « ځواب »

مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس

مدرسه به هله مخ په وړاندی لاړه شی چه په دی کښی درسی افراد تربیه شی چه د دین او د جامعی د دردونو دوا شی یعنی بنسر تربیه

(۴) « ځواب »

مولوی عبد المجید نجم المدارس مدرس

زما په خیال چه د مدرسی د ترقی د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوی برخی شی یوه رسمی او بله ملی چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندی لاړه شی.

« جهان »

شاه جهان د یوولسم ټولګی شاګرد

حقیقة که بشر د زړه په سترګو د جهان په دی لوی او ازاده فضا کښی نظر وچوی او د عقل په ذره بین کښی په دقت سره کتل وکړی نو خود به خود به و پوهیږی چه جهان نن په کومه اندازه وړاندی تللی او په دی به هم و پوهیږی چه د دی حیات په ټولو خواوو کښی ترقی چه نن برون په جهان کښی لیدل کیږی په هر او د خبر به لاس راغلی؟ نن چه جهان کښی هغه شیان موجود دی چه څه زما نه مخکښی د بشر عقل نه منل د شو نی په ټو لګر لګر دا کیت، مصنوعی سپوږمۍ او داسی نور چه زړه د نیا ئی د وجود څخه بی خبره پرته وه مونږ پوهیږو چه د دغه نعمت خلکو منبع ته راوستلی او د انسان عقل او کنجکاوی، کار او عمل د و مدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زمونږ ټول مطالب زمونږ د حرکت پوری مربوط دی که مونږ غواړو چه د جهان سره متساوی ژوند وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کالی منګلی ښخ کړو. د ا په د مروت خبره نه وی چه د بل چا د سعی او عمل په محصول پاتی ژوند وکړو.

« د جهان د پاره »

اداره

مونږ هم ژوندی یو مونږ هم د جهان په یوه څنډه کښی ژوند کوو نو مونږ ته هم په کار ده چه د جهان د دی څنډی د رفاهیت خیال وساتو زمونږ د وطن اراضی د دنیا او د جهان د اراضی په مسایلو کښی پوره لاس لری نو مینا یل مونږ د ځان او د نور جهان د خلکو د اراضی د پاره کار وکړو نور د دنیا هم باید د دنیا د دی څنډی د اراضی د پاره د جهان د اراضی په لحاظ د پوره معاونت او مرستی نه کار واخلی که د انسان یو فرد نا رامیږی او مرور وی نو د انسانانو د نارامی موجب ګرځی نو مونږ باید د ځان او جهان ته فکر چه لازمه ده باید شیر متوجه شو

(۵) « ځواب »

مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس

د مدرسی د مخکښی تلو د پاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسی کښی اتفاق او اتحاد وی او هم یو مدرسه خپله وګڼی ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره سم اصلاحات کول په کار دی.

« مبارک »

صدیق الله
ککړ کی

دغه عزم او دا کار شه مبارک
د النجم دا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنی راولیښ قدم او تیار کا
دا خدمت او دا کردار شه مبارک

چه غرض ئی د اسلام لاره بنوول وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

د افکار و د روزنی درس به راکړی
هر یو درس ئی په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
دا رڼا او دا انوار شه مبارک

د ادب او اجتماع لار کښی قدم دی
دا قدم او دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړی
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام
« شمس »

دغه اخبار چه د النجم په نامه خپرېږی ما سره یاده وی چه ددی اخبار د مضامینو دلیل او نه معلومیږی چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیرخواهی په مقصد منیځ ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم اوس د ګوتو د شمېر په اندازه او د یو قلمی اخبار په څېر خاص د مدرسی د خلکو د تربیې په نیت دی مګر امید کوو چه ان شاء الله د ا سبا بود برابرېدو په وخت به د ټول دولت او ملت د خیرخواهی په مطلب د عام المنفعة غټه نمونه وګرځی ځکه چه دا اخبار د ټول مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپرېږی او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربی نسخی په څېر معلومیږی هو د مشرقی ټوله خلک عقیده لری چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د دائمی او نهضت د پاره همیشه د مجاهدی په لوی میدان کښی لیدل کیږی. دوی د ملت او حکومت په منځ کښی بهترین عناصر دی دوی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پروته او تکلیفونه ګاللی او ګالی به ئی ددی اخبار د خدمت د پاره هغه علماء کارکوی چه په دننه مملکت کښی [redacted] قوی قومی رښتی او د ازمینښت په ډګر کښی د بریالی توب نښانی لری موږ هیله کوو چه د همیش د پاره د نجم المدارس علماء د خپل د تبلیغ مجربی نسخی د مرامو په موافق ددغه اخبار په دا سطر په کار ...

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس منتظم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدائښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړی او سپارلی ده مګر د و مره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په اندازه تاکلی دی که موږ د وظیفی د انجام ولو اهمیت ته ملتفت شو او د و مره برابر ته ظاهره او څرګنده شی چه که کوم انسان د لوی لوم او نشان او عزة خاوند شوی او یا د خدای په دربار کښی ئی د منزلت مقام بیولی دا محض او محض د خپلی وظیفی قدر او د ایفا کولو برکت دی د بنیا هر څو مره چه سړی د خپلی وظیفی په حقله توجه وکړی هغومره به د دارینی سعادت سره مخ شی چه کیږی دلته باید د دا هم وویل شی چه د وظیفی انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان ددی لایق کړی چه یو اندازه اختیارات او اعتقاد منځ ته راولی او که نه د وظیفی انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د ناکامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که څه هم تر د خود سری سره یو ځای شی د عقل او تدبیر په بنا نه وی او کوم پروګرام و نه لری زما په فکر د اسی هم په کامل صورت سره نشی کامیابیدای که غواړی چه تاسی خپله وظیفه سم ورسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر تر کار واخلی او یو صحیح او معقول پروګرام جوړ کړی د وظیفی د پاره وخت پیدا نه دل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروری ده موږ باید د تدبیر خلک و پېژنو او وظیفه هم هغومره چه وی وسنجوو او ما یو سه نشو کار وکړو او ښه پاک نیت د خلکو سره په پاکه ګډه او وفا د وظیفی مشکلات حتماً حل کوی.

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی موږ سره معاونت وکړی

۴ وا چوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت د پاره دریغ نه کړی. موږ هیله لرو چه مقتدر خلک دا سی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی.

د النجم « اداره » د بناغلی « شمس » او « ککړکی » نه ددی مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښی ئی لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لیار کښی به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړی

اداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

النّجم

اوه ورځنی پاڼه

بې د رخصتي دورځو هره

چارشنبه نشرېږي

چلوونکی «سعید افغان» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «حضرت خان» د دوېم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې

پته «د ننګرهار نجم المدارس»

«اخبار د مدرسې جریانات، ښې او

اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي

«د تدبیر او مشوره»

انسان که څه هم پوه وي بیاهم نه پوهیږي نو

لازمه ده چې تل په ټولو کارونو کښې بشه تدبیر

او مشورې ته منقاد شي.

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلي پېژندنه»

سعید افغاني

د نجم الدین اخندزاده صاحب رحمة الله علیه د مفصل پېژندلو دپاره په کار ده چې په لاندې ډول سره ئې وپېژنو

۱ دده عمراو حیات او قواره ۲ دده هویت قوم او نسب ۳ دده اصلي او فرعي مسکن ۴ دده تحصیل او علم ۵ دده تصوف

۶ دده جهاد ۷ دده د شهرت اندازه او کارروائي تر مرګه پورې ۸ دده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ دده د

مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات

مګر ډېر تاسف دی چې ددرسي پولوئ شخصیت چې د ټول حیات لذ ارشادات او حرکات ئې نهایت متانت او سنجیده او جدي یا ګي لري. هغو مره چې ویل کیږي او وید ل کیږي او یا ئې و سنو په دغه اندازه دده د سوانح د لیکلو د پاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږ ګیله دده د معقولو منسوبینو نه کوم چې په خپل وخت کښې نهایت مثلي نه شوی زیاتر ده پورې د ملا طوطي اخند نه هغه هم مرف دده د مواعیظو تذکره مګر نهایت ناقص لید ل کیږي او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چې څه ناڅه خو به تری جو پېشی او د آئنده د پاره به ګوندې په دغه اړخ دده په عقیدت مندانو کوښښ وکړي چې زمونږ د هدف نا رسیده مطالب تکمیل او پوره کړي باور کوم چې په دغه لیار کښې سعیه به دده د عقیدت مندې منبه ثبوت وي زمونږ په لاس کښې تحریري اسناد ډېر کم دي کوم تحریري سند چې زمونږ په لاس کښې

«بیداري»

محمود د دوېم ټولګي شاګرد

که څه هم په دنیا کښې د بیداري او اژو نه پوره ته کیږي او هر چېرته ورځ اکثر خلک پوهاند ازه پوه او بیدار دي مګر بیاهم باید د بیداري په حقیقي معنی پوه او اصلي هدف او مرام ئې وپېژنو زما په عقیده بیداري نفس چالاکي او یا نور نګه خود نمائي نه ده بیداري د بیتر شي ولې چې سړی د نوکسب او یا دکوم شخصي کمال خاوند یا په یو ډول سره خانګه هستي او مال پیدا کړي. دی په خپله بیداري کښې د جامعې او د وطن او د قام د پاره خیال و نه ساتي. هو هغه کار چې د عام خلکو د خیر سره مصادم واقع کیږي او د صلاحي قانون ته تکان ورکوي بیداري لا څه بلکه د جهل په تور او پرده کښې غافلانه خوب کول دي هو بیداري پورې په هغه چې د بشري نقیصو محک او د عمومي هوسائي موجبه ده اوس که ښه دقت وکړو نو تا بته شوه چې حقیقتاً بیدار هغه څوک دی چې د علم او پوهې د لارې خپل ضروریات حس او د پوره کولو اسباب ئې وسنجولی شي د هر چا حق ورته معلوم په هیڅ ډول سره ئې تلف او پایمال نکړي مشر او کشر وپېژني د حقوقو احترام او د تاریخي شخصیتو نو هغه د جامعې په اصلاح کښې ساعي د بشر د هوسائۍ او رفاهیت اسباب پیدا کړي خپل رفعت او ترقي د جامعې په ترقي او تعالي کښې وګوري په آخر کښې د خپلو پوهانو او بیدار او ملګرو څخه دا هیله لرو چې خپله بیداري په کار واچوي او حتی المقدور د جامعې د پرمخ تګ وسائلو ته لاس ورشي

«پوښتنه»

اداره

مدرسه په څنګه تخکښې لاړه شي ؟؟؟

یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۶) «ځواب»

حمدالله دره نوري

که چېرې د تعلیمي پروګرام سره سم یو اخلاقي او عملي پروګرام هم په مدرسه کښې په لازمي صورت مقرر او ورسره سم ټول افراد د روزل شي شک نشته چې د مدرسې محبوبیت به د هر چا په زړه کښې راسخ د ملت او حکومت د ارزوګانو سره برموافق کار وکړي شي چې دا د مدرسې عین پیشرفت دی.

(۷) «ځواب»

سید غریب د دوېم ټولګي شاګرد

زما په خیال د مدرسې د تخکښې دپاره دا ضروري ده چې ټول منسوبین دې مدرسې ته پاک نیت خاوندان او ایمانا او وجداناً د مدرسې د خیر دپاره کار وکړي

(۸) «ځواب»

شمس الاسلام «شمس»

د مدرسې د پرمخ تګ د پاره دا ضروري ده چې د مدرسې ټول منسوبین او ل خپل نقصانات وپېژني او بیا ئې په لرې کولو کښې عملي اقدامات وکړي چې د خلکو په نظر کښې محبوبیت پیدا شي.

(۹) «ځواب»

مولوی محمد ایاز

مدرسه به هله تخکښې لاړه شي چې ټول په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم او په پوره محبت بې د خود نمائۍ د مدرسې د ترقي دپاره لیاري او چاري وسنجوي او عملاً هغې ته اقدام وکړي.

ترخط رسي

شته هغه پورې دده د فوت تاریخ ښیي چې په «۱۳۲۰» او یا د «۱۳۱۹» هجري قمري کال کښې فوت شوی چې درې نږدې ده د ټول عمر اندازه نشي معلومېدلی مګر شفاهاً موږ په دومره پوهیږو چې اخند زاده صاحب عمر ډېر وو یا کلو په حدود کښې اندازه کیدلی شو خلک وائي چې ښه قوي وجود ئې درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی و حتی چې د په ډېر ریاضت په وجه ده د لاسو رګو نه شنه شنه بلقیدل. وائي چې دی ښه خوش قواره چې سړی و او په اوچلي باندې شین خال هم درلوده او دده د شین شنه خال شهرت زیات و دده رنګ او قواره یا تانیره هیبت تا که ده دوراپه په خلکو دده رعب ولید مګر په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم و. دده حیات ټول په حرکت کښې تیر شوی معلومیږي چې دده په عنفوان کښې یو درسي او د پاتې په دوهم مخ کښې»

٨ ددهٔ عمر او حیات او قواره

(c) ketabton.com: The Digital Library

«خبرونه»

په ۲۸/۸/۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښې د مدرسې د منسوبینو لخوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندې یو باحرارته انجمن جوړ شوی وُ او په دې مجلس کښې اول افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د څو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا د غه کسانو د ځومره ورځنګ علماؤ ؟؟؟) د اقتراح تر عنوان لاندې ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبدالودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسې شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب ۱۰ مولوی رحمت ګل صاحب د مدرسې مدرسینو ښې مؤثرې وینا وې وکړې. بیا سعید افغانی «د مدرسې مدیر» د دوی په وینا و باندې تبصره په ضمن کښې وویل چې موږ د غه خبرې ته ملتفت شو چې څومره ورځنګ علماؤ!!! او په د غه متعلق ښه غور وکړو او امید دی چې زموږ د مسئولیت د برداشت د پاره په شر (؟) افکار په لاس راشي. د هر قوم د ترقي او تعالی د پاره اول د ځان پیژندل ضروری دی او په د غه ضمن کښې د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو مؤثر واقع کیږي. د مجلس په آخر کښې د وطن د ارامۍ او ترقي د پاره ټولو په ګډه دعا وکړه او په د غه لیار کښې د توفیق ارزو ښکاره کړه

«اعلان»

موږ غواړو چې د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو که چا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزا ګانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي هیله کوو چې په د غه لیار کښې موږ سره معاونت وکړي.

«تدبیر او مشوره»

ګل محمد «دعازی» د اتم ټولګي شاګرد

د ومنلې شوې خبره ده چې بشر یو اجتماعی ژوند لري او په انفرادی ډول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شي پوره کولی د اجتماعی ژوند د سر ته رسولو د پاره تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاري کوي کوم کار چې د تدبیر او مشورې په ذریعه سره کیږي دې کښې شک نشته چې ډیر مفید او ګټه ور ثابتیږي. نن که د دنیا خلک لوړو مدارجو ته رسیدلي او د ژوند د اسانۍ د پاره ئې راز راز وسائل برابر کړي دا ټول د تدبیر او مشورې محصول دی. د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشورې په ټوګه د کارونو د انجام مولو د پاره امر کوي. د تدبیر او مشورې ځنې ډیر کار اخستل کیږي په تیره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلې د پاره. مګر د مدبرو او مشاورو خلکو پیژندل هم ضرور دی مدبر دې باید هغه سړی وي چې د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستۍ او عنعناتو نه بهر د اجتماعی افکارو خاوند وي صحیح تدبیر که د دیوال کلک تاداو او بنسټ دی که د دیوال تاداو او بنسټ کلک شي په دې کښې شک نشته چې دیوال هم کلک راځي او په نتیجه کښې د ډیرو کلو د پاره دوام کوي. همدا رنګه په هر عمل او هر کار کښې چې صحیح تدبیر وشي هغه کار سر ته رسیدلی او ګټه وري استفادې ورځنې لاس ته راځي.

«د لمړي مخ پاتې»

او پیښ او حرکت موجود وُ چې په یو ځای نشو پاتې کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکارو کښې درسي تحول قایم کړی چې تر ننه هم هغه تحول د خلکو په ماین کښې یاد او د قدر وړ ګرځیدلی ده په ځان باندې ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي وُ دده د حقانیت د ثبات د پاره دا کافي ده چې دې ټولو پوهو علماؤ ملي ورو دده حرکات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل

«دلونډلري»

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لري. په پای کښې د خدای (ج) ځنې د خپلو پوهانو لپاره نور موفقیت هم غواړم.

«صبر او حوصله»

محبوب الهی «دا خلاص» د اتم ټولګي شاګرد

صبر او حوصله د هر مرض د پاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښې د صبر او حوصلې څخه کار واخستل شي ځکه چې انسان د حیات په معرکه کښې د ډیرو سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کیږي نو که په دې سختۍ کښې د صبر او حوصلې څخه استفاده ونکړی شي د ژوندانه ټولې خوږې به ئې په خفګان او ناکامۍ بدلې شي انسان هلته خپل اصلی هدف او مقصد ته رسیدلی شي چې په هر کار کښې د ډیر صبر او حوصلې او متانت څخه کار واخلي او همیش د غم فکرونه د ځان د پاره لیار و ګرځوي پس د هغې بیا کیدای شي چې ډیر ډیره رسانتو (؟) ګرد کارونو لپاره د عمل په میدان کښې لوړ قدم ونه واخلي نو لازمه ده چې د محیط د عمومي زوړ او کارونو د صبر او حوصلې څخه کار وي

«دالنجم پاڼه»

آسف

د غه اخبار چې دالنجم په سپیڅلي نامه یاد شوی شهرت مونږلی دا د هغه قوی افکارو محصول دی چې دا په نوی ځی مونږ ته د ذهنی تقویې لپاره مفید او ګټه ور واقع شي بلکه دا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت لپاره لوی چې د او وقعا د نجات لیاري ښکاره (؟) دي وښیئي او دا ځکه چې دا اخبار د هغه متینې ارادې او پاک ضمیر پلوشې دي چې په رښتیا په دول سره د بشر سعادت په لیار د رڼا د جوی او خلک خپلو نقیصو ته متوجه کوي هو زه په دې عقیده لرم که دا اخبار تقویه کیږي نو به آینده کښې به لږ ده څخه پوره نتائج په لاس راشي او د [illegible] چې لږ لوی خوا په د متعلمینو په افکارو کښې صحیح نهضت پیدا او د بلې خوا به کوم چې د علمي او قلمي مسئولیت دی پوره شي بلی دا هغه پاڼه ده چې ټولو خلکو ته د اتفاق او ورورولۍ درس ورکوي او خلک پردې پوهوي چې په هر ځای کښې وحدت او یووالی ته [illegible] ضرورت کیږي او دا هغه بې غرضه جریده ده چې په خلکو کښې د همکارۍ درد پیدا کوي او خلک د [illegible] مزایا وپوهوي او دا پیته خلک [illegible] نه کښې باید حسن رضا (؟) د مخ ته راشي موږ د [illegible] د ډیرو مقاماتو نه هیله لرو چې د دې اخبار په ډګر کښې پیژندلو د پاره اجازه وکړي تر څو د خلکو د خبرو لپاره زمینه په لاس راشي دې اخبار ته قوي امید دی چې خلک په دې پوه کړي چې د وطن د ترقي لپاره ۴

النجم

اوه ورځنی پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بی د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

«اخبار د مدرسی جریانات بښی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبرونی کوی
«رهبر»
د رهبر پر متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته مو ورسوی

ګڼه (٦) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (٥) (۱) کال

(۲) «د ده هویت قوم او نسب» «سعید افغانی»

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئی

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی په اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقی نه دی او هم هغلته د ده نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیا د تحصیل او زده کړی په وخت کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار را روان شوی په ننګرهار کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئی کړی دی د تحصیل د پاره افرید و ته هم تلی پیښور او صوابی کښی هم او سیدلی دی ده د تحصیل په وخت کښی هم څه موده هلته کښی تیره کړی ده دی د تحصیل نه وروسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوی او په هغه کښی استقامت اختیار کړی و لکه مخکښی چه مو وویلی د ځینی سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی و د کابل په ښار تندور سازی کښی او سیدلی او بیا د کابل نه مخ په ننګرهار تلی او د مهمند و په علاقه پر جروبی، او چمرکنډ کښی ئی استوګنه کړی ده په ننګرهار کښی په اوو د توکښی څه موده تیره کړی او هلته په فقیر آباد او نورو د توا او شینوار او کښی ګرځیدلی په لغمان او سوررود او کامه او خوګیانو کښی هم د وعظ او تبلیغ او یاد تو او مقاصد و په مطلب تلی دی د ګرمی په وخت کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته به پغمان کښی څه موده ئی استوګنه کړی ده دی پر شمالی کښی د کوه دامان خوا ته د دوو د ځو پر علاقه کښی او سیدلی او شاید چه هلته به د کوه دامان پر ځینو ځایو کښی ګرځیدلی وی مګر ده د حیات اخرنی شپی او ورځی د ننګرهار پر علاقه د جلال کوټ نه دری میله مخ پر جنوب هلته کښی تیری شوی دی شاید په نورو ځایونو کښی هم ګرځیدلی او یا او سیدلی وی مګر مونږ نه دی او ریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

«ده تحصیل او علم»

مخکښی موویل چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او پر ډیرو ځایونو کښی او سیدلی دی او ئی چه اخند زاده صاحب د ډیرو په هغه او ښه معقول عالم شوی و په تفسیر، او حدیث، قرائت، صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او تصوف هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او . . . نور لری .

«رهبر» «صدیق الله گلرکی د نهم ټولګی محصل»

پر دی کښی شک نشته چه بی د رهبر نه هیڅ کار نه شی کیدی هو : هر کاروان سالار او هر کاروان غواړی او هر کار ته یو پوه صادق لیار ښوونکی پر کار دی مګر څه شی دی رهبر ؟ زما عقیده دا ده چه پر دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور دی. هو دا خبره د پام وړ نه ده چه ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای شی ؟ ایا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما او رهبر په اوګه پرته ده هر سړی ئی اجراء کولی شی او که په خصوصاً پر دا سی وخت کښی چه هر سړی ناری وهی چه زه پوه یم هو ته هم پوه ئی هغه هم پوه دی نه هم لیک او قلم لرم یو پوه رهنما بلل کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو د پاره د رهنمائی وظیفه اجراء کوم خلک باید زما پر خط مشی روان شی او داهم ده چه ډیر و خلکو پر سپین لباس او په سپینو جامو کښی خپل ځان د ملا او رهنما پر حیث معرفی کړی دی هغه بل پر لاسی بکس او عصری جامو کښی ځانته ډاکتر څه چه ځان د پورو نیص نه هم پورته ګڼی لاف شافی او چا بکی ئی هم ډیره ده نو خلکو ته او س څه پر کار دی د دغه د پر کار دی چه پوره غور او دقت وشی تش د خولی پر ویړو رهنما او زعیمان نه شی بلکه د عمل پر میدان کښی ور ته ښه ځیر شی تر څو چه هغه پر نورو اولو او طرافو باندی پوه شی او در معلوم کړی چه د هغه عملی رویه د قوم او تاریخ د هغه ګټه رو تا اورن د جامی او د جامی او اوتو ته څر نګه ده ؟ د هغه کار روائی باید و تشخیص شی چه دی څه کوی او هدف او نصب العین ئی څه شی دی ؟ خپل باز او توګی د پاره موقع ورنکړی شی .

«باقی په دوهم مخ کښی»

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه په څنګه مخکښی لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۰) - ځواب - «حیم کاکړ»
زما پر فکر د مدرسی د پر مختګ لپاره درسی پوشی ضروری دی چه د مدرسی د علماؤ او د نورو خلکو پر افکارو کښی پوورلی پیدا کړی او دا کار د یو اخبار یا مجلی په ذریعه تکمیلیږی نو کله چه مدرسی ته د دی دوه شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه به ترقی وکړی .

(۱۱) - ځواب - «فیض محمد د نهم ټولګی شاګرد»
زما پر عقیده د مدرسی د ترقی لپاره د ټولو نه مخکښی باید د مدرسی احتیاجات پوره شی نو د دی د پاره د مدرسی اصلی او فرعی احتیاجات سنجول پر کار دی .

(۱۲) - ځواب - «حضرت خان د دوهم ټولګی محصل»
د مدرسی تلو لپاره زما خیال دا دی چه د مدرسی د ټولو منسوبینو تر منځ باید حسن ظن تفوق او کوم د اړه و اړه تا ثرات چه کله ناکله د انسانی نقیصو له مخی تر منځ ورته پیدا کیږی د هغی نه سترګی پټی وکړی نه د نشت وړلی پر مرتبه کښی خوځیږی و ند ګرځی او د خپلو خبرو .

« سنجش » عبدالودود « د رفیق »

درستقره خبره ده چه سنجش په هره خبره او ښا او بیا د یو کار او خدمت په وخت کښی چه د جامعی د ارتقا لپاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه لېش پخپله په حیاتی چارو کښی د هر وخت لپاره بیلا بیل جدا ګانه کار او نه لری او په د نګار نګ خبرو سره مخامخ کیږی د لته باید دی خبری ته مونږ په ملتفت شو او ورته ښه فکر وکړو چه ایا کوم هغه خبری او ښا چه دخپل سوچ او سنجش دلیاری نه نوی بلکه محض د توتی په څیر غږیدل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه ځکه جدا او کنا ره لیدل کیږی همدا ډول که یو وخت کښی کوم کار او خدمت د پیش آمد او د روستی مشکلاتو د حل لپاره د خپل ځان سره قوی افکار او سنجیده لپاری نه وی سا تلی ډیر ښه ده چه دا د بلی ورځی د پاره د دی د پس مانی موجب ګرځی او بالاخر د حالت په لوبو کښ د او د شرمنده ګی په صحنه کښی غورځیږی نه باید د دی فندشی هو کله چه انسان په دنیا کښی د ی خبری ته اړ او محتاج دی نو اړ و مرو باید مونږ هم د دی قوی غږی وليهو او او ریښی څه وکړو چه ښه پوه او د دنا خلک وی او د موجوده طبقی د ټولو حالاتو نه خبر او په خپل ښه او بد ځای او محکښی او ور وسته ته په ده پام لرنه کوی د خپلی وینا د تاثیراتو لپاره او د کار ښه نتیجه د خپل ځان سره ساتی تر دی چه د ده او صنایع او حرکات نا سته او ولاړه ټګ او ځی او د اټګ ټول د روز مره حالاتو سره موافق او برابر وی که د دی وشی ژه ویلی شم چه دا به د لبش د د اعی او هو سائی لویه وسیله او پا ټګ وی ولی د وی یو ځی د خپل ځان د خیر او بهبود په اړه نوی بلکه نور د ګړی هم د ښه په لره مله کښی په حقایقو او رسا او پوهوی او ورته د خپل ژوندی په ځنګ د رسونه ښیی نن په دنیا کښی هغه مملکتونه چه په خپل مرام کښی کامیاب او وړاندی تللی دا بلخو موجب نه ده بلکه محض معنوی د خپل سنجش او فکر نتیجی دی چه د لوړی ترقی خاوندان او په لوړه مله کښی ستر مقام ته ورسیدل .

« اداره »

د اسلام د دین اساس تعلیم او ښودنه د سنجش د پاره دیوره کفایت اندازه لری که مونږ وکړی شو چه د خپل اسلام د رهبر ښودنی او د ویه د سنجش په متعلق د نظر لاندی ولرو او د مرو به په ټولو مقاصد و کامیاب او بریالی شو .

« د پېژند نه » معراج الدین « د جمیلی »
د اتم ټولګی محصل

پېژند نه د انسا نا نو په ما بین کښی ډیره اهمیت ورشی دی ځکه چه د پېژندنی په سبب سره د از د زمنا فع لاس ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی او روابط محکموی انسان ته خیر او شر وربښی ډیر ګټه پېژند نه سره ته زیاته مفیده او په ډول ډول مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له د ښی صحی صافی روښانی لاری په طرف بیانه کوی د لو څخه پېژند نه او د یو ځای معلومول حقایق روښانوی او هر سړی د ژوند انه په خوند و مزایاو پوهوی که د یوه مملکت دیوه بل مملکت سره پېژند نه نه وی نو د هغه مملکت به بی ترقی او د دنیا په صحنه کښی پس او نا کام پاتی وی نو پېژند نه خاص د ترقی او کامیابی سبب دی .

« اداره »

زمونږ مطلب د پېژندنی د پاره دا دی چه خلک باید و پېژندل شی او د هر چا نه د هغه د ذهنیت او لیاقت په اندازه کار او خستل شی د رهسته په چه باید هر څه و پېژ لو نه چیله

چیرته د دوا پر ځای زهر نوش و جان شی .

« خومره او څنګه علماؤ ؟ » « سید رښتینا »

ګرانو ملګرو غوا ړم چه خومره او څنګه علماؤ ؟ د اقتراح په ډول لکه چه په انجمن کښی ځینو و ځیره د النجم په اخبار کښی هم وځیرل شی ګر د دی لپاره چه د اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او ښی مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه د دغی پوښتنی ځواب د پاره ښه سنجیده او مختصر ځواب و لیکل شی ډیر و یل او لیکل چه معنی و نه لری . څه فایده کوی ؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار کښی کاوی او د پلټنی سره اشنا کړو نو که د غه مهم مطلب د پاره د مفاهمی په برکت چیرته داسی حقیقت روښانه او ومنل شی چه مونږ د ومره او د د اسی علماؤ ته ضرورت لرو دا به زمونږ سعادت وی ځکه شاید په د غه سلسله کښی خلک حقانی علماؤ خپل خیر خواه او رهبر و پېژنی . او مقتدا ئی وګرځوی .

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین رخند زاده صاحب د سوانح په حقله څه ولیکو که چا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د ماذونانو او دده د څرنګوالی او یا دده د مخلصانو په متعلق څه ثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی مونږ سره معاونت وکړی .

« د لمری مخ پاتی »

او کله نه غرض ئی خپل وطن او قوم ته کار کول دی بیا په دغه نظریه باید د رهنما او لار ښودنکی مقام هغه چا ته ورکړی شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د ټولنی په خیر کښی نیولی کار او عمل حس او حرکت ئی ځان او خلکو ته خیر لو ګڼی رسول ئی په سپین لباس او مقنی خبره او یا په بل عبارة په نفس چا بکی باندی غولیدلو نا پوه کار د بلل کیږی باید رهنما و پېژنو او په رهبری ئی سړی ئی وبنشو .

« اداره »

بی ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکلو خلکو نه څه نه پوره کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال « » د دولسم ټولګي شاګرد
اداره پر هیڅ کښی
پته «د ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسې جریانات بشپړ او
اجتماعي، دیني، تربیوي خپروني کوي
« مسئول »
هغه خلک مسئول دي چه کار ئې داسې کیږي
چه دا ګډ خلک کړد عاجم نرکوی بشپړ نرکوی

ګڼه (۷) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۲) د (۱) کال

(۴) « د ده علم او تحصیل » « سعید افغانی »

په علوم کښی ئې ښه قوی لاس درلوده د ښتیا ده هغه کتابخانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده معلومیږي چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعې شائق و. دائی چه اخند زاده صاحب به د علماو سره په علمي بحثو نه کول ده به همیش د علم د پاره د عمل اندازه کښلو ده د استاذان هم خلک ښه یادوي ده د استاذانو په سلسلې کښی د مشاهیر نه چه سړي مخ په مخ ځي یو هدیره ده د هغو خلکو توقیر ښیی ورئی د اد اخند زاده صاحب استاذ تیر شوی او په ښه صاحب کښی شخص ئې خلک یادوي وائی ملا نجم الدین اخند زاده صاحب ده ډیر زیارت ته راتلل ده ده استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایونو کښی هم تیر شوی وی کوم وخت چه دی د علم قال نه مخ په علم حال توجه برابروي د اوخت ده ده یوه بل دوره شروع کیږي د اپه تور ثابته ده چه اخندزاده صاحب د صوات صاحب نه په حیات کښی د قادري شریفې طریقه وکړه او په دغه طریقه کښی تر ډیره درسونه کامل کړه او دمأذونی مرتبې ته ورسید ده په صورت کښی په وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی و که څه هم زموږ په ده او د صوات صاحب په هغه وخت کښی د کرامت زیاتي قیمت شته مګر موږ دومره پوهیږو چه د دغه دوره جنابان باتقوا او پرهیزګار تیر شوي عقیده او چه نورا د او وظایفو او په دوره تاثیرات شته دی مګر نه غواړم چه د قیمو د طبع یا یاد کړو وائی ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په خلکو ډیر د طریقت ئې اذن ورکړه په خلکو تر یوازې د قادري طریقی اجازه ورکوله ... نور لري

« د تحول » « هیم کاکړ »
د نهم ټولګي شاګرد

په ممکنا توکښی د قدرت د تحول او تطور کارخانې را چالانې دي. آن په آن ممکنا توکښی تغیرات او تبدلات پیدا کیږي. خوک پیدا که خوک فنا که. چا ترد خلکو او اجتماع د اصلاح د پاره رنګ رنګ مصلح د ددونه او فکرونه عطا کا. چا تر د بشر هلاکت او فساد د پاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په دغه مفکورو کښی بیا ځینې کامیاب او ځینې ناکام کا. ځینې د شخصي او یا اجتماعي خدمت د پاره ډیر لوړ او پایو ته ورسوي. کله هم بیا درسي تیټ کړي چه د خاورو سره ئې برابر کړي. چا ته غټ غټ کارونه په غاړه کړي او چا ته واړه واړه. غټو باندې غټ مسئولیتونه او وړو باندې واړه مسئولیتونه. په خلکو کښی کله درسی تحول پیدا شي چه د مایوسیت مرتبې ته نژدې شي او کله بیا او روړو ډیر تر مخ په لوړ تیا روان وي او د ډیرو امیدونو مرکز شي او درسي نور. خو په هر تقدیر سره د قدرت او قادریت د غه تحولات دي چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او ددوی په دی خبره چه یو لوی مقتدر شته د قانع کولو د پاره چالانې دي. په دغه تحولاتو کښی که فکر وکړاي شي د بشر د پاره یو ننګ تربیت او تعلیم دی چه بشر په دغه لیاري سره لوړ او مدارج ته رسیږي. تحول د یوی خوا د قدرت خیال پیدا کوي او د بلې خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت او قوي عزم او ثبات د پاره مهم درس دی او همدارنګه که د غه تحولاتو کښی فکر وکړاي شي د بشر د پاره د عبرت یوه لویه مجموعه ده «دا ټه په دوهم مخ کښی»

« پوښتنه » « د اداره »
مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شي؟؟؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق «آسف»

مدرسه به هلته مخ په وړاندې لاړه شي چه د مدرسې ټول افراد د خپل مسلک په ریښتیا توقوی روان شي او ورته بد بینه نشي.

(۱۴) « ځواب » عبدالرحیم د نهم ټولګي زده کوونکی

زما په خیال د مدرسې د پر مخ تګ د پاره د ضرور ده چه د مدرسې ټول منسوبین د مدرسې قوانین او اصول په ډیر شوق او ذوق سره عملي کړي او هیڅ یو ئې بیګار او بیټی ونه ګڼي تر څو د خلکو په ستر ګو کښی ښه او ورته راغب شي.

(۱۵) « ځواب » « سلطان عزیز » د اتم ټولګي زده کوونکی

زما په خیال د مدرسې د پرمختګ د پاره د عامي او خاصي طبقې سره روابط او د بودیجې پراخوالی ډیر مهم

څیزونه بلل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« تربیه »

سید محی الدین « علوی » د ننګرهار تولګی زده کوونکی

د ښکاره او معلومه ده چه هیڅ عمل او فعل د تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځي ځکه الهی قانون په دی جاری شوی دی چه همیش ئې د لبشر تربیه د پیغمبرانو په واسطه سر ته کړی ده ترڅو بشر د هر راز مشکلاتو نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ شي. زموږ هدف او مرام په نو موړي موضوع کښې دا دی چه تربیه چون امر ضروري او د واجباتو نه شمیرل کیږي نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضیاتو کښې پوره د غور او شاړ ک وګرځي ځکه تربیه که د عصر ځانګړنو ته پام ونه لري نو سر ته نه رسیږي او مقصد ته به هیڅکله ونه رسیږي او بالاخر کوم ثمره نتیجه به لاس ته نه شي راوستلی که موږ ده اسمانی قانون ته متوجه شو نو الله پاک سره د کمال قدرت نه د عصر د ریجا باتو پوره مراعات کړی دی او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره سم تجربې نسخې په عمل راوستلی دی کله چه مرض د پرسخت شوی و هلته ئې قوی نسخه او کله چه مرض مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې نسخه په کار راوستلی ده موږ باید د قدرت د تربیې نه استفاده وکړو قدرت کوم وخت چه بشر ما شوم و ئې هلته مناسب ئې دوه کتوب سره تربیه کړی بیا کله چه انسان مرتبې د رشد ته ورسیده نو د رشد د حالت سره سم تربیه لیږل کیږی خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د انسان د طبیعت او حالت سره موافق نسخې په کار راوستلی نو موږ هم باید په غور او اساس د تربیې لپاره وساتو. او دوهم باید چه په تربیه کښې اخلاقی جنبې ته پوره موقع ورکړه شي او ښه اخلاق او بد اخلاق باید وپېژندل شي چه ښه اخلاق کوم او ناپوه اخلاق کوم دی زما په عقیده ښه اخلاق هغه دی چه شریعت د پاکی ځای ...

۳

او برابر چو کاټ بهر نه وی ځکه په شریعت کښې د الله (ج) او د رسول (ص) ګټور ارشادات شته او دی کښې شک نشته چه کوم اخلاق چه په غیر اداره جاده او مستقیم چوکاټ کښې د رضا او برابر وی هغه د خلکو په ګټه تمامیږی که بشر دقت وکړی بې د تعصب نه هر یو به [illegible]
او دریم درجه د تربیې په باک او سپیځلې صحنه کښې مدار د عملی او فعلی تقوی نظریات په کار او رجوع شی او تقوی هم باید وپېژنو تقوی ځان ساتل دی د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او تثبیت کول دی په حمیده خویونو او اعمالو باندی [illegible] انسان باید د عقل د سترګو نه درس واخلي ترڅو ښه او بد خویونه او عملونه ورته ښکاره شي او په دی پوه شي چه کوم د عمل [illegible] او کوم د ترک وړ دی د دی هم د حق سبحانه په فیصل کلام ښه روښانه شوی دی. وما اتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا =

« دلمري مخ پاتې »

غنی د فقیر نه او روغ د ناروغ نه او بالعکس او شل او ګوډ او ړند او نه د صحیح خلکو او بالعکس او غټو مسئو لیتونو والا د واړه مسئولیتونو والا د څخه لعداسی نو چه په دغه رنګ تحول سره د یوی خوا نه عاطفه او صله رحمي پیدا کیږی او د بلی خوا نه د هر بشر ځان ته فکر پیدا نو تاثیر پیدا کوی په دغه موضوع کښې که هر څو مره کتابونه ولیکل شي بس دی لکن دا هم باید وویل شي چه که هر څوک مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په سترګه د غه تولو کائناتو او د دوی تحول او تطور تغیر او تبدیل ته په عمیق نظر سره وګوري نو حتمي به پوه شي او ووائې چه ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانک فقنا عذاب النار

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز »

د ننګرهار تولګی زده کوونکی

د موضوع دوه جز نه ده

غواړم چه په دوه برخو د اجزاؤ باندی څه ناڅه رڼا واچوم د لمړی جزء په متعلق چه څنګه علماء دی ورته لمړی دا سی علما چه د اسلام د ارتفاع او ارتقا په مقابل د شخصی اغراضو نه تیر او همیشه د حقائق د ماهو الحق او ابطال د ماهو الباطل په حقله زیار و باسی. دا سی علماء چه د حق په مقابل کښې د ضرورت په وخت که تن په لوڅو شوره وغورځي د خپل سر او مال څخه لاس اخلي. دا سی علماء چه خلکو په زړونو کښې ځای لری او په صداقت او امانت موصوف د عامی خیر خواهي پلوی او طرفداری کوی. دا سی علماء چه د اسلام د ترقی د پاره ځان هر رنګه تکلیف ته ور کولی شی دا سی علماء چه پوره حوصلې او صبر خاوندان د پخوا نیو صلحاؤ د کارنامو څخه د خپل اطمینان کار اخلی. دا سی علماء چه د فصاحت او بلاغت مراعات کوی د عامی او خاصی طبقی په رو په پوره [illegible] رفتار کوی. دا سی علماء چه نوره ته د ښوونې لیار ښیي او په خپله ئې هم عملی کوی. محض غږ یدل او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب ګڼی. دا سی علماء چه په ژبه او لاس او پښو بلکه په ټولو تنده مو باندی د نړه دکومی په صداقت او ښتینی سره خدمت کول عادت او پیغور نه بولی. دا سی علماء چه د ... د تحریر او تقریر په ثمره باندی محیط په ټولو او مناعو لوه او باخبره دی. دا سی علماء د خیر د جامعی په خیر کښې وینی او خپله ترقی د جامعی د لوړتیا په ضمن کښې لیدوی.

د څو مره علماء د پاره زما ضیا لیدل دی چه [illegible] د یو شخص د پاسنیو ټولو مشاتو [illegible] ځای ته رسیدل مشکل دی [illegible] چه زما نه د خود داری [illegible] نه د زړه کار [illegible] سخت او مشکل تمامیږی [illegible] کښې څو شیبه [illegible] همیشه د داخی خاینت او ذهنیت [illegible] [illegible] اسلام او د وطن [illegible] [illegible] د الله تعالی د پاره په ښی ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

دوه ورځنۍ پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال محمد خان «د دوولسم ټولګي شاګرد»
د اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې د رخصتي د ورځو هره
چارشنبه نشرېږي

دا اخبار د مدرسې چې پاڼات بنیې او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خبروني کوي
«امید ونه» «سعید افغانی»
دا ونې کېنه لې چه اول امید و نه دی پوره شي
دوم ده چه ښه نیت او معقول جاهل په کار دی

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) «د ده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغانی»

هغه ی صاحب عالم و مګر داسې عالم نه چه علم ئې د عمل سره نه برابرېده او یا د سړي تنبه تو ب نه بدئی کار اختلو
او یا د کبر او غرور نه ډک عالم او یا دا چه د ده علم د روهامو او خرافاتو لویه مجموعه و او یا خدای ناکرده
چه ده به دین د دنیا د پاره وسیله ګرځولی وی دی یو حقانی عالم و ده د اسلام دین پېژندلو دی په
دی خبره پوهیده چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شي دی د یا کار صوفي نه و او نه د لږ ځ
او صومعې طرفدار و دی یو اجتماعي شخصیت و ده هیڅ د نا وړه رسم او رواج سره مجادله کړي خلک
ئې د بې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول.

«مصلح او مجاهد» «سعید افغانی»

وائی نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماوو سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښوی د هغه
وخت علماوو به ده باندې د علمیت ازمېښتونه کړي و علماوو دده نه پوښتنې کولې تا به او علوم او به تار بکر
بار یکه مسا ئیلو کښې پوښتنې کړې مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماوو د پوښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه
ورکړي دی د علماوو په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و نو خلکو ئې دی د دین د وقت او د دین د حمائی د پاره
مجاهد عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو ده علماء تربیه کول او علما و ته ئې د عمل درس ورکولو وائی نجم الدین
اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلهاوو پوستینې جوړولې او د بخشش په هول به ئې ورکولې ده
د علماوو د پاره خوښی او پګړۍ پیدا کولی او د بخشش په قسم به ئې ورکولې د نجم الدین اخند زاده صاحب
علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې شي با تاثیره یادېږي ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی
ده خلکو ته د دنیا په داشان بده نه ده ظاهره کړې چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوي دی به دی
خبره پوهیده چه د دنیا مذمت هم د دې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه و پېژني داسې
چه د دنیا د محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفې خیال و نه ساتي داسې دنیا نه چه هرج
مرج پیدا شي د جنګ او قتل او قتال موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غره شي خپل خالق
هېر کړي او د بلی د ځی غمه ورسره نه وي او که نه دنیا د دې د پاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفا هیت
په مقصد وی بده نه بلکه پېدا کول ئې ثواب دی. نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم و په دې
خبره ښه پوهیده چه خنګه علماء ؟؟؟ دی په دې پوه و چه د خلکو د اصلاح د پاره څنګه علم په کار دی نه ئې
د اصلاح نظر وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښې ئې روح پو کړ و چه د
مګر هینا اسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې او روستنیو خلکو بدله کړه په دې پوه نه شول چه اصلي
سه څه وی په دې ښه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا داخیال وکړ چه د اخند
زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و خوک په دې عقیده لاړل چه ده دې ورکول او ننګر مقصود دی چا دا
خیال وکړ چه ده ص په مراقبه سره خدا د عبا او قبا په کار ده چا سره دا سود پیدا شو چه څه د ساده خلکو به وشیله
او د خلکو [illegible] او نه زنول په کار دی [illegible] چه ده چه چاد لنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامې
او یا د مدرسې [illegible] چا په دی نامه چه د قوم او د رسې داسې خیال می دی نا روانارو
کارونه [illegible] حقیقی اسلام باندې هم بدګمان کړل خدای خبر چه داسې جنبا نان
[illegible] معزلویه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب
[illegible] زاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم
[illegible]
[illegible] د متو نو اندازه مونږ سره شته امید دی چه د هغوی د کارنامو تذکره
[illegible] او خپلو لوستونکو ته د هغوی په هول وړاندې کړو

«د پوښتنه» «اداره»

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟؟؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱۶) - ځواب - محمود دوولسم ټولګی محصل

زما په ګمان د مدرسې د پرمخ تګ قوی عامل هغه دی چه د سږنی تعلیمی کال د پاره چه د «سعید افغانی» له خوا کومه نقشه سنجول شوې د مدرسې د لوړتیا د پاره هغه شروع ترکومې اندازې چه شوې وي ښه او د لوړو د پاره د مدرسې خیال قوی اسباب پیدا چه کړ وشي په سږني کال کښې د هغه مطلب ترسره شي.

۱۷ - ځواب - شاه جهان دیوولسم ټولګي نه کوټکي

مدرسه به هله مخکښې لاړه شي چه د مدرسې منسوبین هسې افکار او نظریات وکړي چه د خلکو افکار او نظریات خانو ته جلب او متوجه کړي یعنی اجتماعي حس ولري.

۱۸ - ځواب - ګل محمد خان دالثم ټولګي

د مدرسې د ترقي د پاره صحیح طلاب روزل او پکار آ چول
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

«خبرونه»

د نائب الحکومه مستیال ښاغلی محمد ظریف په دې حال کښې چه د مراقبي قاضي، اداري مدیر، د نجم المدارس مدرسې ښوونکي شاگردان، او ډېر معتبري خلک حاضر وو په هغه کښې د نجم المدارس د مدرسې د نوې عمارت د تادو ایښوده ئې کېښود له د نائب الحکومه ښاغلي مستیال او د مراقبي قاضي په خپلو بیانو کښې د اسلامي علومو د مدرسو د انکشاف تو په باب د حکومت پاملرنه ښکاره کړه مولانا سعید د مدرسي مدیر د حکومت د علاقه مندۍ نه چه د دینی مدارسو سره ئې لري د حاضرینو له خوا نه رضائیت ښکاره کړه او وی ویل چه موږ غواړو چه د دې مدرسې د شاگردانو د روزنې په واسطه اسلامي شریعت قوي وساتو

۴ لاس په صدقي سره ئې جیب او د جیب

لاس په صدقي سره ئې بنی لاس خبر دار نه شي ترڅو دیا ته مخفي نشي چه بیت شریک بلل کیږي. اووم هغه څوک دي چه الله پاک په یوځاي نه ځاي کښې یاد کړي او سترگې ئې او ښکې توی کړي یعنې دی د خپل خدای (ج) د عدم اطاعت څخه په ژړا او همېش تر ې په خوف او ترس کښې دی او وائي چه آینده به بد کار نه کوم. د خپل عمل د اصلاح د پاره د مخکښې شیانو مراعات زیات ضروري دی ځکه چه ولېښتو مثل دی چه خپل عمل د لاری ... دی حقیقت دا دی چه ښه ... د ځان تو ښه ده او د ... تول سعادت ور ... تول دی.

«یوه ننۍ موعظه»

«د نبوي حدیث تر جمې څخه»

محمد عمر د یودوم ټولگي محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائي اووه کسه دی چه په هغه سخته ورځ د جزا کښې به د خدای د رحمت د سوري لاندې په آرام وي چه بی ده د رحم څخه د راحتیا او راحت بله کومه وسیله نه پیدا کیږي اول عادل پادشاه دی چه د خپل سلطنت په وخت کښې مخرب کسان د طبعي او ذرتي وظایفو څخه منع کړي او د رشوت رونو رونا وړه او نا جائزه کارونو ئې مخ نیوی کړي وي او ده په وخت کښې د حقانیت او عدالت او ازونه پورته او د مظلومانو د خولې زه ورکړه او او دنی مړوي او د هر چا د منزلت په اندازه قدر او مراعات کاوه شي. دوهم هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښې پورته او خپل د ځوانۍ عمر ئې د خدای (ج)، په مینه او محبت کښې تیر کړي وي ځکه چه په دې د جوش او حرارت وخت کښې د خدای اطاعت او د گناهو څخه ځان ژغورل او د نفس اداره کول د پیغمبرانو خوئي دی یوسا لک ویلي دی در جوانی توبه کردن شیوه پیغمبریست + وقت پیری گرگ ظالم میشود پرهیزگار. دریم هغه څوک دی چه زړه ئې د مسجد پوری تړلی یعنې دی جسما که هر ځاي کښې مگر زړه ئې د خدای پاک معبد د تعالی سره مربوط او په دی الذو کښې وی چه کله به د لمانځه وخت راشي چه ور وتر لاړ شم. څلورم هغه دوه سړي چه دوستي او دښمني محض د خدای پاک د رضا لپاره کوي یعنې په دې نیت چه خدای ... د رستا دوست دی ځکه نه دوستي ور سره کوم او یا د رستا دښمن دی ځکه نه دښمني ور سره کوم. په دی کښې شک نشته کو مره دوستي چه د خدای د پاره وی هغه په ډېره خوند وره مزه ناکه او دوام داره وی او هغه دوستي چه د کوم دنیوي مقصد په غرض وی بی نتیجې او لنډه ور قع کیږي. پنځم هغه سړی دی چه د غږ اري ده او به پنځه چه ځاوند د نسب ... او ښائسته وی او دی ور ئی چه زه د ... د الله پاک نه یعنی د نفس څخه ... بلنه قبوله نکړي. شپږم هغه څوک دی ... [illegible]

«اقتراح»

(۲) «حبیب الرحمن»

د شپږم ټولگي زده کوونکی

زما په خیال د غه موضوع ډېره اهم او ده دی د خیر نی په شاو خوا کښې زما مخکښې زمونږ نورو ملگرو ښه بیانات و کړل زه هم د محض اشتراک د پاره غواړم چه په دې متعلق کښې څه ناڅه د علماؤ کم او کیف بیان کړم زما په قاصر فکر سره د ځنگه علماؤ څواب دا دی چه علماء اول باید خپل ځان اصلاح کړي او بیا دنورو د خیر او بهبود د پاره کار وکړي او دا ځکه چه دوی ته ورثه د پیغمبرانو ویل شوي دی او پیغمبرانو هر یو په خپل حیات کښې لمړي خپل ځان په تقوی موصوف کړي او بیا ئې د نورو د ښې د پاره د خیر او د بهبود لاری سنجولی دی همیشه که په تکلیف هم ورته رسیدلی سره د هغې هم امر بالمعروف او نهی عن المنکر ئې کړی دی نو څرنگه چه علماء د هغوی قایم مقام دی نو دوی ته هم د اباید دی چه د دې وظیفه ترسره او انجام کړي ترڅو په دوی باندې په حقه سره د هغوی د وراثت کلمه صادقه شي د اخو یوه مهمه وظیفه ده چه دوی ته تر غاړې شوي نو دوی به هله په دې وظیفه موفق او کامیاب شي چه دوی په هغه برگزیده کیفیاتو او حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شي چه سیم د آسماوی په لاربنوونه او ارشاداتو باندې اول په خپله عمل او بیا ئې نورو خلکو ته تلقین کړي ځکه خدای نا خوسته که یو عالم لږ متقي نه دی قانون نه په بله لار روان وی هغه نشي کولی چه د او وظیفه سرته ورسوي او د اځکه چه د اغږ به خپله حیران او د هلاکت په کنده کښې پروت دی نو بل به څنگه راځک کړي د هغه علماؤ په حق چه خپل ځان نه اصلاح کوي او بل ته وائي الله پاک فرمائي کبر مقتا عند الله ان تقولوا مالا تفعلون یعنې په نزد د الله پاک د ... [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

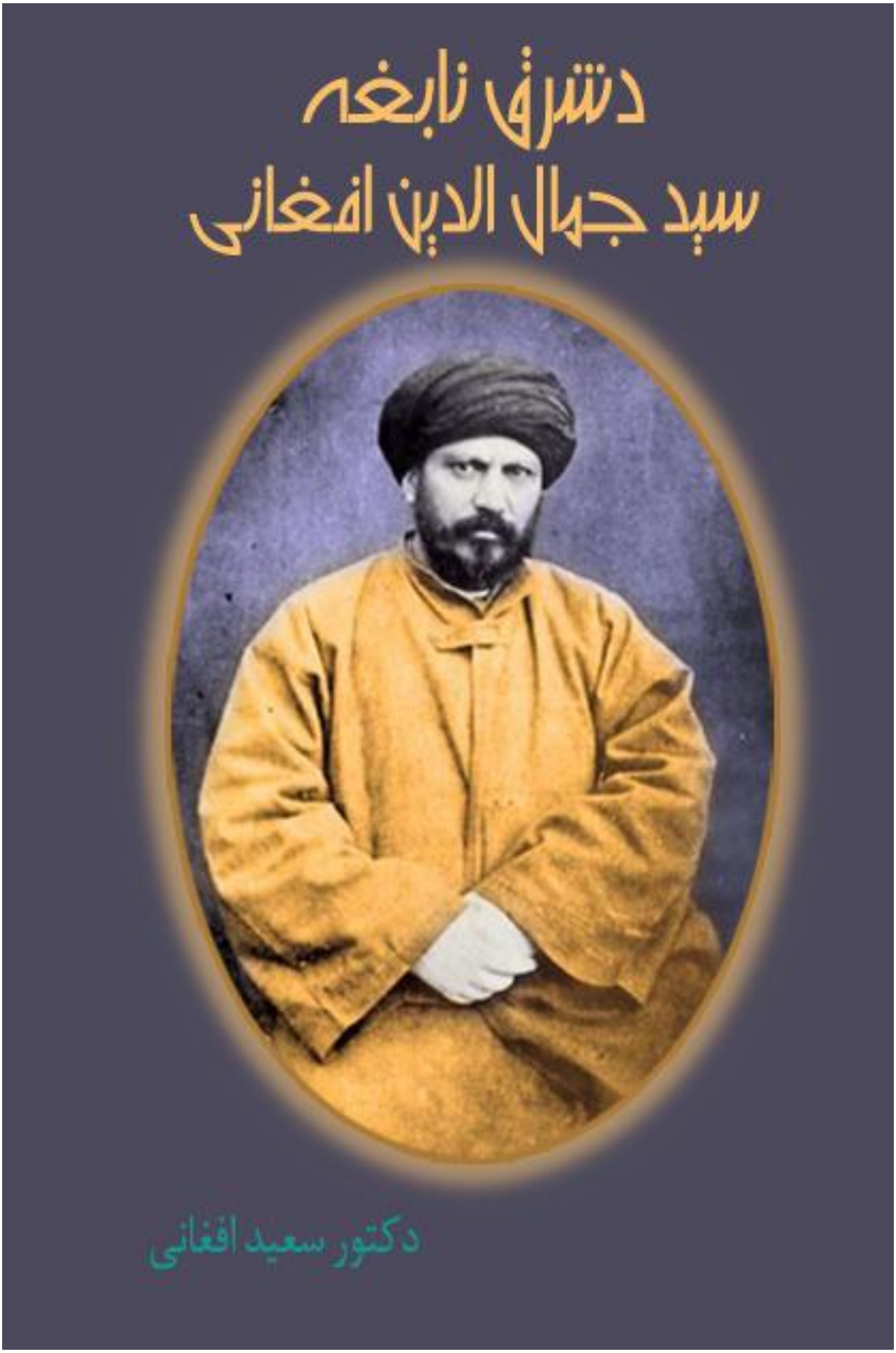

(c) ketabton.com: The Digital Library

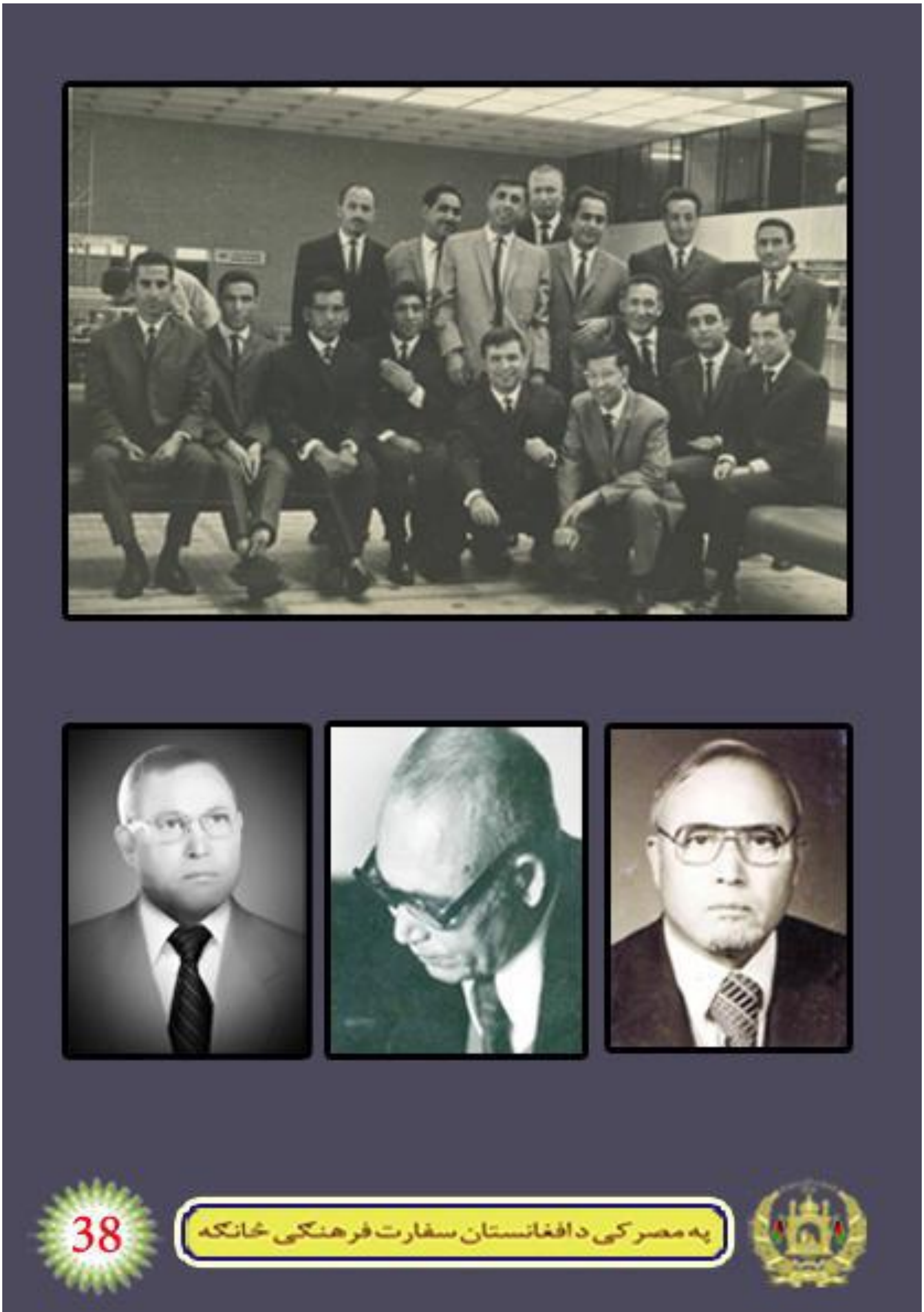

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393ه1396 لسبرديز - لمريز 2014م 2017 زيبرديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- كابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين څو ستورى
25- د ادب ځو ستورى
26- تنديسى بر چكاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنگه وروزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسنده‌ء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانیة
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنۍ چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمیة (مصریة فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتګار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدکتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطی و المشارکة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربی
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

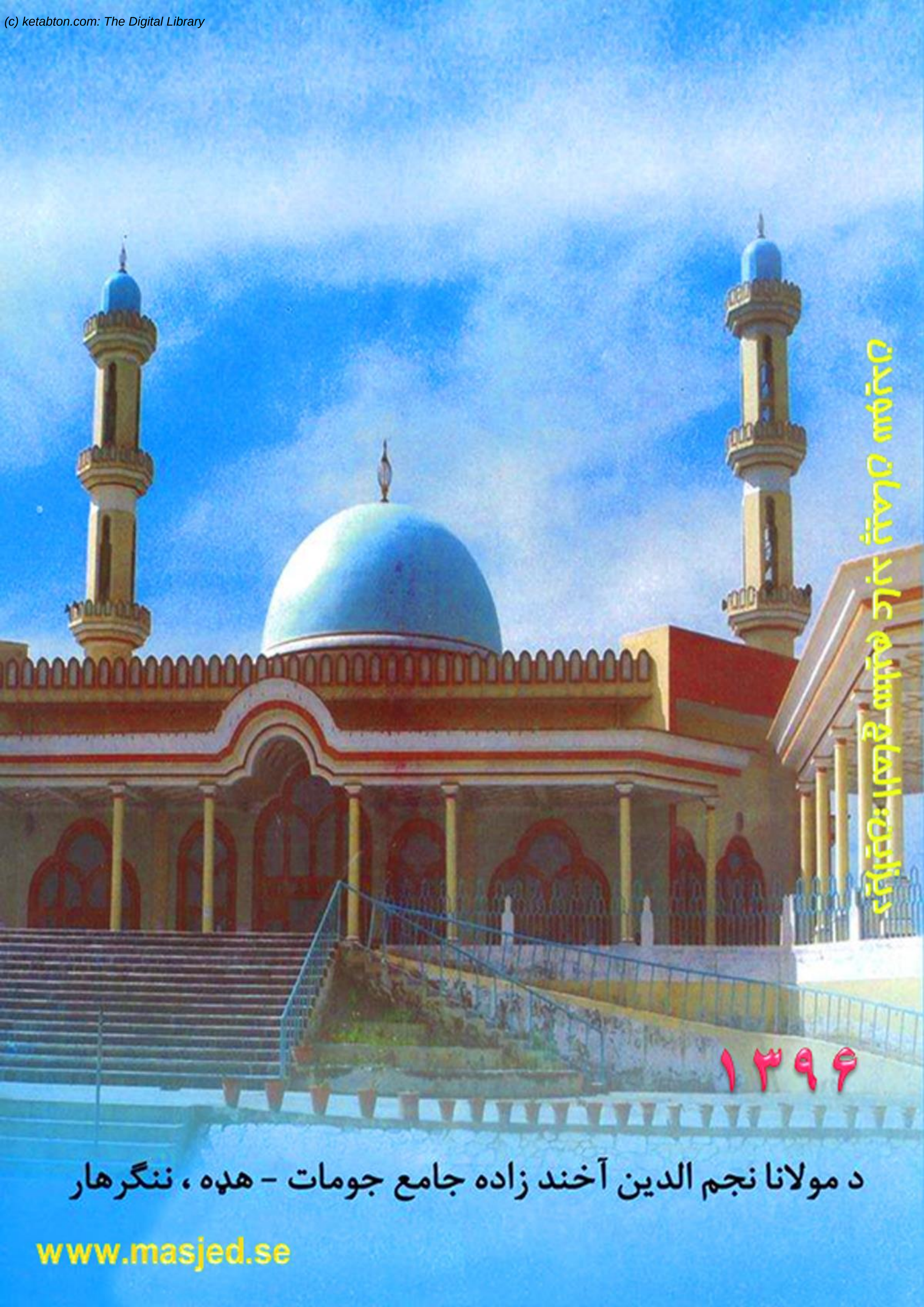

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library